

PROGRAM DODJELE DRŽAVNIH POTPORA

Hrvatske agencije za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

HAMAG - BICRO

I. UVODNE ODREDBE

Članak 1.

Predmet Programa i područje primjene

(1) Ovaj Program dodjele potpore HAMAG-BICRO-a (dalje: Program) predstavlja akt temeljem kojeg HAMAG-BICRO, bez potrebe za dodatnim provedbenim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima državne potpore dodjeljuju državne potpore, te ujedno i akt temeljem kojeg HAMAG-BICRO državnu potporu koja unaprijed nije vezana uz poseban projekt dodjeljuje jednom ili više korisnika državne potpore na neodređeno vrijeme i/ili u neodređenom iznosu.

(2) Ovaj Program, osim što predstavlja akt dodjele potpore sukladno Zakonu o državnim potporama (NN 47/14 i 69/17, dalje: Zakon), ujedno je okvir i smjernica za rad stručnim službama i djelatnicima HAMAG-BICRO-a, te se provođenje djelatnosti i poslovanje HAMAG-BICRO-a, u slučajevima kada se istima dodjeljuju državne potpore, ima uskladiti sa odredbama sadržanim u ovom Programu.

(3) Temeljem ovog Programa HAMAG-BICRO odobrava:

a. regionalne potpore,

b. potpore MSP-ima u obliku:

i. potpora za ulaganje,

ii. potpora za pristup financiranju za MSP-ove,

c. potpore za zaštitu okoliša,

d. potpore za istraživanje, razvoj i inovacije,

e. potpore za naknadu štete prouzročene određenim prirodnim katastrofama,

f. potpore za lokalnu infrastrukturu

g. potpore za usavršavanje.

(4) Odredbama Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva (pročišćeni tekst zakona NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13, 121/16, dalje u tekstu: Zakon) propisano je da je HAMAG (sada HAMAG-BICRO) nositelj provedbe mjera i instrumenata razvoja malog gospodarstva, te da su poticajne mjere i aktivnosti radi ostvarenja ciljeva razvoja malog gospodarstva između ostalog: davanje jamstava za kredite, davanje potpora za jačanje konkurentnosti malog gospodarstva,

davanje potpora za istraživanje, razvoj i primjenu inovacija te uvođenje suvremenih tehnologija kao i ostalih poticajnih mjera navedenih u članku 6. Zakona.

Nadalje, člankom 7. Zakona propisana je obveza da će se sve poticajne mjere navedene u Zakonu koje predstavljaju državne potpore dodjeljivati u skladu s propisima o državnim potporama, te da su svi nositelji provedbe poticajnih mjera dužni dostaviti prijedlog državne potpore tijelu nadležnom za državne potpore.

(5) Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva (NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13 i 121/16), kojim su utvrđene poticajne mjere i aktivnosti razvoja malog gospodarstva, te prilikom dodjele potpora iz stavka (3), HAMAG-BICRO će provoditi sukladno važećim propisima o državnim potporama sadržanim u ovom Programu i Priručnicima HAMAG-BICRO-a kao i u skladu s pravilima o državnim potporama sadržanim u Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014. od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora („Službeni list“ EU, L 187/1, od 26. lipnja 2014., dalje: Uredba o skupnom izuzeću), Uredbi Komisije (EU) br. 2017/1084 od 14. lipnja 2017. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u vezi s potporama za infrastrukture luka i zračnih luka, pragova za prijavu potpora za kulturu i očuvanje baštine i za potpore za sportsku i višenamjensku infrastrukturu te regionalnih operativnih programa potpora za najudaljenije regije i o izmjeni Uredbe (EU) br. 702/2014 u vezi s izračunavanjem prihvatljivih troškova (SL L 156, 20.6.2017., dalje: Izmjena Uredbe) i Uredbi komisije (EU) 2020/972 od 2. srpnja 2020. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1407/2013 u pogledu njezina produljenja i o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 u pogledu njezina produljenja i odgovarajućih prilagodbi.

(6) Financijski instrumenti, programi HAMAG-BICRO-a i drugi interni akti, u slučajevima kada HAMAG-BICRO dodjeljuje državne potpore, ravnat će se i tumačit sukladno odredbama ovog Programa.

(7) Ukupan okvirni godišnji iznos proračuna planiran na temelju programa iznosi 195.000.000,00 HRK s tim da iznosi po godini za pojedine instrumente iznose:

- za bespovratna sredstva/subvenciju kamatne stope: 80.000.000,00 HRK
- za povratni predujam: 20.000.000,00 HRK
- za jamstva: 70.000.000,00 HRK
- za zajmove: 25.000.000,00 HRK

Članak 2.

Instrumenti dodjele potpore definicija

Za potrebe ovog programa dodjeljivat će se slijedeći instrumenti potpore:

- **a) bespovratna sredstva**
- **b) povratni predujam**
- **c) jamstva**
- **d) zajmovi**

- **e) subvencija kamatne stope**

Bespovratna sredstva dodjeljuju se istraživačko razvojnim projektima čije su aktivnosti usmjerene na industrijsko istraživanje, eksperimentalni razvoj, studije izvedivosti i temeljno istraživanje slijedećim subjektima:

- srednjim i malim poduzetnicima i
- projektima suradnje malih i srednjih poduzetnika i istraživačko-razvojnih ustanova

Dodjela bespovratnih sredstava ima za svrhu razvoj novog ili unapređenja postojećeg proizvoda, usluge ili procesa ili provjeru inovativnog koncepta koja se odvija u ranoj istraživačkoj fazi.

Povratni predujam dodjeljuje se mikro, malim i srednjim poduzetnicima za projekte koji su usmjereni na razvoj novog proizvoda ili usluge. Povratni predujam dodjeljuje se isključivo poduzetnicima i ne uključuje projekte u kojima je predviđena suradnja između istraživačkih organizacija i poduzetnika.

Povratni predujam je zajam projektu koji je isplaćen u jednoj ili više rata, a uvjeti njegovog povrata ovise o rezultatu projekta.

Potpore u obliku povratnih predujmova dodjeljivat će se pod uvjetom da je ukupni iznos povratnog predujma niži od mjerodavnih pragova odnosno ukupni iznos povratnog predujma izražen kao postotak prihvatljivih troškova ne prelazi mjerodavne intenzitete potpore navedene u ovom Programu.

Povrat predujma uvjetovan je uspjehom projekta. U slučaju uspješnog rezultata, zaključenim Ugovorom o financiranju projekta između HAMAG-BICRO-a i Korisnika osiguran je povrat predujma po referentnoj kamatnoj stopi koja se određuje prema Priopćenju Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa, objavljenom u Službenom listu Europske unije broj C 14, od 19. siječnja 2008. (Communication from the Commission on the revision of the method for setting the reference and discount rates (OJ C 14, 19.01.2008, p.6.). Projekt svojom realizacijom na tržištu omogućava povrat dodijeljenih sredstava.

U slučaju neuspjeha projekta, Korisnik nije u obvezi vratiti dodijeljena sredstva. Neuspješnost projekta će označavati prestanak razvoja ukoliko se utvrdi da je Projekt neuspješan u smislu da ne postoje nikakve mogućnosti njegove realizacije na tržištu ili daljnjeg razvoja.

Jamstva se izdaju za kredite odobrene od kreditnih institucija (u smislu Zakona o kreditnim institucijama) i drugih pravnih osoba koje odobravaju kredite, sa sjedištem na području Republike Hrvatske. Jamstva se izdaju samo za glavnica kredita.

Subvencija kamatne stope je oblik potpore kojom se nastoji umanjiti trošak financiranja za MSP-ove. Subvencija se isplaćuje u korist krajnjeg primatelja kredita ili leasing-a iskazuje se u postotnim poenima.

Zajmovi se dodjeljuju mikro, malim i srednjim subjektima malog gospodarstva uz povoljnije uvjete financiranja, smanjenje kamatne stope i smanjenje potrebnih instrumenata osiguranja.

Članak 3.

Isključenje od primjene ovog Programa i isključenje pojedinih poduzetnika

(1) Ovaj Program ne primjenjuje se na sljedeće:

- a. na potpore za djelatnosti povezane s izvozom u treće zemlje ili države članice, to jest potpore izravno povezane s izvezenim količinama, uspostavom i radom distribucijske mreže ili ostalim tekućim troškovima povezanim s izvoznom djelatnošću,
- b. na potpore uvjetovane time da se prednost daje uporabi domaće robe u odnosu na uvezenu robu,
- c. na potpore koje se dodjeljuju poduzetnicima koji djeluju u sektoru ribarstva i akvakulture, osim u dijelu potpore za pristup MSP-ova financiranju, potpore u području istraživanja i razvoja i potpora za inovacije za MSP-ove,
- d. potpore koje se dodjeljuju sektoru primarne proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, osim u dijelu potpore za istraživanje i razvoj, potpore za inovacije za MSP-ove, potpore za rizično financiranje, potpore za zaštitu okoliša,
- e. potpore koje se dodjeljuju u sektoru prerade i stavljanja na tržište poljoprivrednih proizvoda, u sljedećim slučajevima:
  - i. ako je iznos potpore fiksno utvrđen na temelju cijene ili količine takvih proizvoda kupljenih od primarnih proizvođača odnosno koje na tržište stavljaju predmetni poduzetnici; ili
  - ii. ako su potpore uvjetovane njihovim djelomičnim ili potpunim prenošenjem na primarne proizvođače,
- f. potpore za zatvaranje nekonkurentnih rudnika ugljena,
- g. isključene kategorije regionalnih potpora iz članka 11. Programa.

(2) Potpora po ovom Programu ne može se dodijeliti poduzetniku:

- a. koji podliježe neizvršenom nalogu za povrat sredstava na temelju prethodne odluke Komisije kojom se potpora što ju je dodijelila ista država članica ocjenjuje nezakonitom i nespojivom s unutarnjim tržištem, uz iznimku potpora za naknadu štete prouzročene određenim prirodnim katastrofama.
- b. koji je u poduzetnik u teškoćama, uz iznimku potpora za nadoknadu štete prouzročene određenim prirodnim katastrofama, potpora za novoosnovana poduzeća i regionalnih operativnih potpora, ako se tim potporama poduzetnici u teškoćama ne dovode u povlaštenu položaj u odnosu na druge poduzetnike. Međutim, odstupajući od toga, potpora po

ovom Programu se može dodijeliti poduzetnicima koji na dan 31. prosinca 2019. nisu bili u teškoćama, ali su u razdoblju od 1. siječnja 2020. do 30. lipnja 2021. postali poduzetnici u teškoćama

(3) Potpora po ovom Programu ne smije se uvjetovati:

a. obvezom korisnika potpore da ima poslovni nastan u određenoj državi članici ili da većina njegovih poslovnih jedinica ima poslovni nastan u toj državi članici; međutim, zahtjev da ima poslovnu jedinicu ili podružnicu u državi članici koja dodjeljuje potporu u trenutku plaćanja potpore dopušten je;

b. obvezom poduzetnika/korisnika potpore da koristi robu proizvedenu ili usluge pružene na državnom području;

c. ograničavanjem mogućnosti korištenja rezultata istraživanja, razvoja i inovacija u ostalim državama članicama.

Članak 4.

Isključenje Programa za potpore koje premašuju određene pragove

(1) Ovaj Program ne primjenjuje se na potpore koje premašuju sljedeće pragove:

- a. regionalne potpore za ulaganja: „prilagođeni iznos potpore” izračunan za ulaganja s prihvatljivim troškovima u iznosu od 100 milijuna EUR,
- b. potpore za ulaganja za MSP-ove: 7,5 milijuna EUR po poduzetniku po projektu ulaganja,
- c. potpore za savjetodavne usluge u korist MSP-ova: 2 milijuna EUR po poduzetniku po projektu;
- d. potpore MSP-ovima za sudjelovanje na sajmovima: 2 milijuna EUR po poduzetniku po godini;
- e. potpore za rizično financiranje gdje ukupni iznos rizičnog financiranja (u obliku vlasničkih ulaganja, kvazivlasničkih ulaganja, zajmova, jamstava ili kombinacije navedenog) ne premašuje 15 milijuna EUR po prihvatljivom poduzetniku na temelju bilo koje mjere rizičnog financiranja,
- f. potpore za poduzetnike početnike:
  - i. koje imaju oblik zajmova s kamatnim stopama koje nisu u skladu s tržišnim uvjetima, u trajanju od deset godina i u nominalnom iznosu od najviše 1 milijun EUR ili 2 milijuna EUR za poduzetnike s poslovnim nastanom u potpomognutim regijama koja ispunjavaju uvjete članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora. Za zajmove u trajanju od 5 do 10 godina maksimalni iznosi mogu se prilagoditi množenjem prethodno navedenih iznosa omjerom razdoblja od 10 godina i stvarnog trajanja zajma. Za zajmove kraće od 5 godina maksimalni iznos jednak je iznosu za zajmove u trajanju 5 godina.

- ii. koje imaju oblik jamstava s premijama koje nisu u skladu s tržišnim uvjetima, u trajanju od 10 godina i s nominalnim iznosom zajamčenog zajma od najviše 1,5 milijuna EUR, ili 3 milijuna EUR za poduzetnike s poslovnim nastanom u potpomognutim regijama koja ispunjavaju uvjete članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora. Za jamstva u trajanju od 5 do 10 godina maksimalni iznosi zajma obuhvaćenog jamstvom mogu se prilagoditi množenjem prethodno navedenih iznosa omjerom razdoblja od 10 godina i stvarnog trajanja jamstva; Za jamstva kraća od 5 godina maksimalni iznos jednak je onom za jamstva u trajanju od 5 godina. Jamstvo ne smije premašiti 80 % temeljnog zajma.
- iii. Koje imaju oblik bespovratnih sredstava, uključujući vlasnička i kvazivlasnička ulaganja, ili smanjenja kamatnih stopa i jamstvene premije čiji iznos bruto ekvivalenta potpore ne premašuje 0,4 milijuna EUR, ili 0,8 milijuna EUR za poduzetnike s poslovnim nastanom u potpomognutim regijama koja ispunjavaju uvjete članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.
- iv. Poduzetnik/korisnik potpore može primiti pomoć putem kombinacije instrumenata potpore navedenih u točkama i., ii. i iii., pod uvjetom da se za određivanje preostalog udjela maksimalnog iznosa potpore dozvoljenog za ostale instrumente koji su sastavni dio tog kombiniranog instrumenta uzima u obzir udio iznosa dodijeljenog putem jednog instrumenta potpore, izračunan na temelju maksimalnog iznosa potpore dozvoljenog za taj kombinirani instrument.
- v. Za male inovativne poduzetnike maksimalni iznosi utvrđeni u točkama i., ii. i iii. mogu se udvostručiti.
- g. potpore za istraživanje i razvoj:
  - i. Ako je projekt pretežno temeljno istraživanje: 40 milijuna EUR po poduzetniku po projektu; to je slučaj ako više od polovice prihvatljivih troškova projekta nastaje putem djelatnosti obuhvaćenih kategorijom temeljnog istraživanja.
  - ii. Ako je projekt pretežno industrijsko istraživanje (industrial research): 20 milijuna EUR po poduzetniku po projektu; to je slučaj ako više od polovice prihvatljivih troškova projekta nastaje putem djelatnosti obuhvaćenih kategorijom industrijskog istraživanja ili kategorijama industrijskog istraživanja i temeljnog istraživanja zajedno.
  - iii. Ako je projekt pretežno eksperimentalni razvoj: 15 milijuna EUR po poduzetniku po projektu; to je slučaj ako više od polovice prihvatljivih troškova projekta nastaje putem djelatnosti obuhvaćenih kategorijom eksperimentalnog razvoja.
  - iv. Ako se projekt ostvaruje u okviru inicijative EUREKA, iznosi iz točaka i. do iii. udvostručuju se.
  - v. Potpore za studije izvedivosti u pripremi istraživačkih djelatnosti: 7,5 milijuna EUR po studiji.
- h. potpore za ulaganja u istraživačke infrastrukture: 20 milijuna EUR po infrastrukturi.
- i. potpore za inovacijske klastere: 7,5 milijuna EUR po klasteru.

- j. potpore za inovacije za MSP-ove: 5 milijuna EUR po poduzetniku po projektu.
- k. potpore za ulaganja u zaštitu okoliša, isključujući potpore za ulaganja u projekte energetske učinkovitosti: zbrinjavanje onečišćenih lokacija i energetska učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje: 15 milijuna EUR po poduzetniku po projektu ulaganja.
- l. potpore za projekte energetske učinkovitosti: kad nominalna vrijednost zajma ili iznosa za koji se izdaje jamstvo (koje ne prelazi 80% predležecjeg zajma) na razini projekta ne premašuje EUR 10 milijuna.
- m. potpore za ulaganja u zbrinjavanje onečišćenih lokacija: 20 milijuna EUR po poduzetniku po projektu ulaganja.
- n. operativne potpore za proizvodnju obnovljive električne energije i promociju energije iz obnovljivih izvora u malim postrojenjima: 15 milijuna EUR po poduzetniku po projektu.
- o. potpore za ulaganje u lokalne infrastrukture: 10 milijuna EUR ili ukupni troškovi koji premašuju 20 milijuna EUR za istu infrastrukturu.
- p. za potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja; 7,5 milijuna EUR po poduzetniku po projektu.

(2)Pragovi utvrđeni ili spomenuti u stavku 1. ne smiju se izbjegavati umjetnim razdvajanjem programa ili projekata potpore.

Članak 5.

Transparentnost potpora

(1)Ovim Programom odobravaju se isključivo transparentne potpore, to jest potpore za koje je moguće prije dodjele (ex ante) precizno izračunati bruto ekvivalent bez dodatne potrebe za provođenjem ocjene rizika.

(2)U okviru primjene ovog Programa, sljedeće kategorije potpora smatraju se transparentnima:

- a. potpore u obliku bespovratnih sredstava i subvencija kamatnih stopa;
- b. potpore u obliku zajmova ako je bruto ekvivalent potpore izračunan na temelju referentne stope koja prevladava u trenutku dodjele potpore;
- c. potpore u obliku jamstava ako je bruto ekvivalent potpore izračunan na temelju premija sigurne luke utvrđenih u obavijesti Komisije ili ako je metodologija za izračun bruto ekvivalenta potpore jamstva bila prihvaćena prije provedbe potpore, na temelju Obavijesti Komisije o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o EZ-u na državne potpore u obliku jamstava (SL C 155, 20.6.2008.) ili naknadne obavijesti kojom je ona zamijenjena, nakon prijave te metodologije Komisiji u skladu s tada primjenjivom uredbom Komisije u području državnih potpora, a odobrena se metodologija izričito odnosi na dotičnu vrstu jamstva i temeljne transakcije u smislu Uredbe o skupnom izuzeću;

- d. potpore u obliku poreznih pogodnosti ako mjera predviđa gornju vrijednost koja osigurava da ne dođe do premašivanja primjenjivog praga;
- e. potpore za regionalni urbani razvoj;
- f. potpore u obliku mjera rizičnog financiranja ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim Programom;
- g. potpore za poduzetnike početnike ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni ovim Programom
- h. potpore za projekte energetske učinkovitosti;
- i. potpore u obliku premija povrh tržišne cijene
- j. potpore u obliku povratnih predujmova ako ukupni nominalni iznos povratnog predujma ne premašuje pragove primjenjive na temelju Uredbe o skupnom izuzeću, ili ako je metodologija za izračun bruto ekvivalentna bespovratnog sredstva povratnog predujma bila prihvaćena prije provedbe mjere na temelju prijave te metodologije Komisiji;
- k. potpore u obliku prodaje ili davanja u zakup materijalne imovine ispod tržišne cijene ako je vrijednost utvrđena neovisnim vještačenjem prije te transakcije ili u odnosu na javno dostupne, redovito ažurirane i općeprihvaćene referentne vrijednosti.

Članak 6.

Poduzetnik u teškoćama

- (1) Poduzetnicima u teškoćama ne može se dodijeliti državna potpora ovim Programom.
- (2) Poduzetnik u teškoćama označava poduzetnika kod kojeg je nastupila najmanje jedna od sljedećih okolnosti:
  - a. U slučaju društva s ograničenom odgovornošću (osim MSP-a koji postoji manje od tri godine ili, za potrebe prihvatljivosti za potpore za rizično financiranje, MSP-a tijekom 7 godina od njegove prve komercijalne prodaje koji je primjeren za ulaganja u rizično financiranje na temelju dubinske analize koju je proveo odabrani financijski posrednik), ako je više od polovice njegova vlasničkog kapitala izgubljeno zbog prenesenih gubitaka. To se događa kada se odbijanjem prenesenih gubitaka od pričuva (i svih drugih elemenata koji se općenito smatraju dijelom vlastitog kapitala društva) dobije negativan kumulativni iznos koji prelazi polovicu temeljnog vlasničkog kapitala. Za potrebe ove odredbe "društvo s ograničenom odgovornošću" odnosi se posebno na dvije vrste društava navedene u Prilogu I. Direktivi 2013/34/EU, a "vlasnički kapital" obuhvaća, prema potrebi, sve premije na emitirane dionice;
  - b. U slučaju društva u kojem najmanje nekoliko članova snosi neograničenu odgovornost za dug društva (osim MSP-a koji postoji manje od tri godine ili, za potrebe prihvatljivosti za potpore za rizično financiranje, MSP-a tijekom 7 godina od njegove prve komercijalne prodaje koji je primjeren za ulaganja u rizično financiranje na temelju dubinske analize koju je proveo odabrani financijski posrednik), ako je više od

polovice njegova kapitala navedenog u financijskom izvještaju društva izgubljeno zbog prenesenih gubitaka. Za potrebe ove odredbe "društvo u kojem najmanje nekoliko članova snosi neograničenu odgovornost za dug društva" odnosi se posebno na vrste društava navedene u Prilogu II Direktivi 2013/34/EU;

c. Ako se nad poduzetnikom provodi cjelokupni stečajni postupak ili on ispunjava kriterije u skladu s nacionalnim pravom da se nad njim provede cjelokupni stečajni postupak na zahtjev vjerovnika;

d. Ako je poduzetnik primio potporu za sanaciju, a još nije nadoknadio zajam ili okončao jamstvo, ili je primio potporu za restrukturiranje, a još je podložan planu restrukturiranja;

e. U slučaju poduzetnika koji nije MSP, ako je tijekom zadnje dvije godine:

- i. omjer knjigovodstvenog duga i kapitala poduzetnika bio veći od 7,5 i
- ii. EBITDA koeficijent pokriva kamata poduzetnika bio je niži od 1.0.

Članak 7.

Učinak poticaja

(1) Ovaj Program odnosi se na isključivo na potpore koje imaju učinak poticaja.

(2) Smatra se da potpora ima učinak poticaja ako je poduzetnik/korisnik potpore podnio HAMAG- BICRO-u pisani zahtjev za potporu prije početka rada na projektu odnosno djelatnosti. Zahtjev za potporu mora sadržavati barem sljedeće informacije:

- a. ime i veličinu poduzetnika
- b. opis projekta, uključujući datume njegova početka i dovršetka
- c. lokaciju projekta
- d. popis troškova projekta
- e. vrstu potpore i iznos javnog financiranja potrebnog za projekt.

(3) Odstupajući od stavaka 2. ovog članka sljedeće kategorije potpora ne moraju imati ili se smatra da imaju učinak poticaja:

- a. regionalne operative potpore i potpore za regionalni urbani razvoj ako su ispunjeni relevantni uvjeti utvrđeni u člancima 15. i 16. Uredbe o skupnom izuzeću i izmjenama iz čl. 1. st. 5. (a) Izmjene Uredbe,
- b. potpore za pristup financiranju za MSP-ove, ako su ispunjene mjerodavne odredbe utvrđene čl. 21. i 22. Uredbe o skupnom izuzeću i izmjenama iz čl. 1. st. 12. i 13. Izmjene Uredbe;

c. potpore za naknadu štete prouzročene određenim prirodnim katastrofama, ako su ispunjeni uvjeti čl. 50. Uredbe o skupnom izuzeću.

Članak 8.

Intenzitet potpore i prihvatljivi troškovi

(1) U svrhu izračuna intenziteta potpore i prihvatljivih troškova, svi iznosi koji se koriste trebaju biti iznosi prije svih odbitaka poreza ili kakvog drugog troška. Prihvatljivi troškovi popraćuju se pisanim dokazima koji trebaju biti jasni, konkretni i ažurirani.

Iznosi prihvatljivih troškova mogu se izračunati u skladu s pojednostavnjenim mogućnostima financiranja iz Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća, ako se ta operacija barem dijelom financira iz fonda Unije koji dopušta upotrebu tih pojednostavnjenih mogućnosti financiranja te ako je ta kategorija troškova prihvatljiva prema relevantnoj odredbi o izuzeću.

(2) Ako se potpora ne dodjeljuje u obliku bespovratnog sredstva, iznos potpore jednak je bruto ekvivalentu potpore.

(3) Potpore koje se isplaćuju u budućnosti, uključujući potpore koje se isplaćuju u više obroka, treba diskontirati na njihovu vrijednost u trenutku dodjele.

Članak 9.

Zbrajanje potpora

(1) Pri određivanju poštuju li se pragovi pojedinačne prijave utvrđeni u članku 4. i maksimalni intenziteti potpore utvrđeni ovim Programom, u obzir se uzima ukupni iznos državnih potpora za potpomognutu djelatnost, projekt ili poduzetnika.

(2) Kada se financiranje Unije kojim centralno upravljaju institucije, agencije, zajednički poduzetnici ili druga tijela Unije i koje nije izravno ili neizravno pod nadzorom država članica kombinira sa državnim potporom, za potrebe određivanja poštuju li se pragovi za prijavu i maksimalni intenziteti potpore ili maksimalni iznosi potpore, u obzir se uzimaju samo državne potpore, pod uvjetom da ukupan iznos javnog financiranja dodijeljen u odnosu na iste prihvatljive troškove ne premašuje najpovoljniju stopu financiranja utvrđenu u primjenjivim propisima zakonodavstva Unije.

(3) Potpora čije je troškove moguće utvrditi a koja se izuzima na temelju ovog Programa može se zbrajati sa:

a. bilo kojom drugom državnom potporom, pod uvjetom da se dotične mjere odnose na različite prihvatljive troškove koje je moguće utvrditi,

b. bilo kojom drugom državnom potporom koja se odnosi na iste prihvatljive troškove, bilo da se oni djelomično ili potpuno preklapaju, isključivo ako to zbrajanje ne dovodi do premašivanja najvišeg intenziteta potpore ili iznosa potpore koji je primjenjiv na tu potporu.

(4) Potpora čiji troškovi nisu prihvatljivi troškovi koje je moguće utvrditi, a koji su izuzeti temeljem članaka 21., 22. i 23. Uredbe o skupnom izuzeću i izmjenama iz čl. 1. st. 12. i 13. Izmjene Uredbe može se zbrajati s drugom potporom s prihvatljivim troškovima koje je moguće utvrditi. Potpore bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi mogu se zbrajati s bilo kojom drugom državnom potporom bez prihvatljivih troškova koje je moguće utvrditi do najvećeg odgovarajućeg ukupnog praga za financiranje utvrđenog u odnosu na posebne okolnosti svakog slučaja na temelju Uredbe o skupnom izuzeću i Izmjene Uredbe ili druge uredbe ili odluke o općem skupnom izuzeću koju je donijela Komisija.

(5) Državne potpore koje se izuzimaju temeljem ovog Programa ne zbrajaju se s de minimis potporama u odnosu na iste prihvatljive troškove ako bi njihovo zbrajanje dovelo do toga da određeni intenzitet potpore premaši intenzitete potpore utvrđene ovim Programom.

(6) Odstupajući od stavaka 1. do 5., kod određivanja poštuju li se gornje granice za regionalne operativne potpore u najudaljenijim regijama, kako je navedeno u članku 15. stavku 4. Uredbe o skupnom izuzeću i sukladno izmjenama iz čl. 1. st. 11. Izmjene Uredbe, u obzir se uzimaju samo regionalne operativne potpore u najudaljenijim regijama provedene u skladu s Uredbom o skupnom izuzeću i izmjenama iz čl. 1. st. 11. Izmjene Uredbe.

Članak 10.

Značenje pojmova (definicije)

Za potrebe primjene ovog Programa primjenjuju se definicije utvrđene člankom 2. Uredbe o skupnom izuzeću i člankom 1. st. 2. Izmjene Uredbe.

II. REGIONALNE POTPORE ZA ULAGANJA

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva, jamstva, zajmovi i subvencija kamatne stope

Članak 11.

Područje primjene

Ovaj Program ne primjenjuje se:

a. na potpore kojima se u povlašten položaj stavljaju djelatnosti u sektoru čelika, sektoru ugljena, sektoru brodogradnje ili sektoru umjetnih vlakana;

b. na potpore u sektoru prometa te povezanoj infrastrukturi i na potpore za proizvodnju i distribuciju energije te za energetska infrastrukturu, osim regionalne potpore za ulaganje u najudaljenijim regijama i programa operativnih potpora;

c. na regionalne potpore u obliku programa usmjerenih na ograničen broj posebnih sektora ekonomske djelatnosti; programi koji se odnose na turističke djelatnosti, širokopojasnu infrastrukturu ili preradu i stavljanje na tržište poljoprivrednih proizvoda ne smatraju se programima usmjerenima na određene sektore ekonomskih djelatnosti;

d. na regionalne operativne potpore dodijeljene poduzetnicima čije su glavne djelatnosti obuhvaćene područjem K „Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja” statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Rev. 2¹ ili poduzetnicima koji obavljaju djelatnosti unutar skupine, a čije su glavne djelatnosti obuhvaćene razredima 70.10. „Upravljačke djelatnosti” ili 70.22 „Savjetovanje u vezi s poslovanjem i ostalim upravljanjem” klasifikacije NACE Rev. 2;

Članak 12.

Regionalne potpore za ulaganja

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje regionalne bespovratne državne potpore za investicijska ulaganja MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Regionalna potpora za investicijska ulaganja dodjeljuje se za početno ulaganje ili početno ulaganje u korist nove ekonomske aktivnosti, uzimajući u obzir isključivo troškove kupnje imovine od treće osobe nepovezane s kupcem.

(3) Regionalnim potporama potiče se gospodarski razvoja područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velikom nezaposlenosti, a sukladno maksimalnim intenzitetima utvrđenim važećom Kartom regionalnih potpora za razdoblje 2014.-2020. sukladno kojoj se Republika Hrvatska sastoji od dvije prostorne jedinice, i to:

a. Jadranske Hrvatske² – maksimalni intenzitet potpore u toj regiji može iznositi 35% bruto ekvivalenta potpore

b. Kontinentalne Hrvatske³ – maksimalni intenzitet potpore u toj regiji može iznositi 25% bruto ekvivalenta potpore.

---

¹ Uredba (EZ) br. 1893/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o utvrđivanju statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Revision 2 te izmjeni Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3037/90 kao i određenih uredbi EZ-a o posebnim statističkim područjima, SL L 393, 30.12.2006. 1.

² Jadranska Hrvatska sastoji se od: Primorsko-goranske županije, Ličko-senjske županije, Zadarske županije, Šibensko-kninske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Istarske županije i Dubrovačko-neretvanske županije.

³ Kontinentalna Hrvatska sastoji se od: Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Varaždinske županije, Koprivničko-križevačke županije, Međimurske županije, Bjelovarsko-bilogorske županije, Virovitičko-podravске županije, Požeško-slavonske županije, Brodsko-posavske županije, Osječko-baranjske županije, Vukovarsko-srijemske županije, Karlovačke županije i Sisačko-moslavačke županije.

Navedeni maksimalni intenziteti regionalne potpore mogu se uvećati za 20% bruto ekvivalenta potpore za male poduzetnike i za 10% bruto ekvivalenta za srednje poduzetnike u skladu s prihvaćenim prijedlogom karte regionalnih potpora za razdoblje 2014. – 2020.

(4) Potpore se mogu dodijeliti MSP-ima za bilo koji oblik početnog ulaganja.

(5) Početno ulaganje je:

a. ulaganje u materijalnu i nematerijalnu imovinu povezano s osnivanjem nove poslovne jedinice, širenje postojeće poslovne jedinice, diversifikaciju proizvodnje poslovne jedinice na proizvode koje dotična poslovna jedinica prethodno nije proizvodila ili temeljitu promjenu u sveukupnom proizvodnom procesu postojeće poslovne jedinice; ili

b. stjecanje imovine koja pripada poslovnoj jedinici koja se ugasila ili bi se bila ugasila da nije bila kupljena, a kupio ju je ulagač koji nije povezan s prodavateljem, isključujući samo stjecanje udjela u poduzetniku.

(6) Početno ulaganje u korist nove ekonomske djelatnosti:

a. ulaganje u materijalnu i nematerijalnu imovinu povezano s osnivanjem nove poslovne jedinice ili diversifikacijom djelatnosti poslovne jedinice, pod uvjetom da nova djelatnost nije ista ili slična djelatnosti koja se prethodno obavljala u poslovnoj jedinici;

b. stjecanje imovine koja pripada poslovnoj jedinici koja se ugasila ili bi se bila ugasila da nije bila kupljena, a kupio ju je ulagač koji nije povezan s prodavateljem, pod uvjetom da nova djelatnost koja će se obavljati upotrebom stečene imovine nije ista ili slična djelatnosti koju je poslovna jedinica obavljala prije stjecanja.

Članak 13.

Prihvatljivi troškovi

Prihvatljivi troškovi su sljedeći:

a. troškovi ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu;

b. procijenjeni troškovi plaća proizašli iz otvaranja radnih mjesta uslijed početnog ulaganja, izračunani kroz razdoblje od dvije godine; ili

c. kombinacija troškova iz točaka (a) i (b), pod uvjetom da kombinirani iznos ne premašuje iznos iz točke (a) ili iznos iz točke (b), ovisno o tome koji je veći.

Članak 14.

Obveza zadržavanja imovine, vrsta imovine

(1) Ulaganje ostaje u području koje prima potporu tijekom najmanje pet godina nakon dovršetka ulaganja, odnosno tri godine nakon dovršetka ulaganja u slučaju MSP-ova. To ne

sprečava zamjenu postrojenja ili opreme koji su u tom razdoblju zastarjeli ili se pokvarili, pod uvjetom da je ekonomska djelatnost ostala u dotičnom području tijekom prethodno spomenutog najkraćeg razdoblja.

(2) Stečena imovina mora biti nova, osim za MSP-ove i za stjecanje poslovne jedinice.

Troškovi povezani s najmom materijalne imovine moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a. za zemljišta i zgrade najam se mora nastaviti najmanje tri godine za MSP-ove
- b. za postrojenja ili strojeve najam mora biti u obliku financijskog leasinga i sadržavati obvezu korisnika potpore na kupnju imovine nakon isteka ugovora o najmu

(3) U slučaju stjecanja imovine poslovne jedinice u smislu početnog ulaganja ili u smislu početnog ulaganja u korist nove ekonomske djelatnosti uzimaju se u obzir isključivo troškovi kupnje imovine od trećih osoba koje nisu povezane s kupcem. Transakcija se izvršava po tržišnim uvjetima. Ako je za stjecanje imovine potpora dodijeljena prije kupnje imovine, troškovi za tu imovinu oduzimaju se od prihvatljivih troškova povezanih sa stjecanjem poslovne jedinice. U slučaju nasljeđivanja poslovanja malog poduzetnika u korist obitelji prvotnog/prvotnih vlasnika ili u korist bivših zaposlenika, uvjet da osnovna sredstva trebaju kupiti treće strane nepovezane s kupcem ukida se. Stjecanje udjela ne predstavlja početno ulaganje.

(4) Za potpore dodijeljene za diversifikaciju postojeće poslovne jedinice prihvatljivi troškovi moraju premašivati najmanje 200 % knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se ponovno koristi, uknjižene u poreznoj godini koja prethodi početku radova.

(5) Nematerijalna imovina mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- a. mora se koristiti isključivo u poslovnoj jedinici koja prima potporu;
- b. mora se voditi kao imovina koja se amortizira;
- c. mora biti kupljena po tržišnim uvjetima od trećih strana nepovezanih s kupcem; i
- d. mora biti uključena u imovinu poduzetnika koji prima potporu i ostati povezana s projektom za koji se dodjeljuje potpora tijekom najmanje tri godine za MSP-ove;

(6) Ako se prihvatljivi troškovi izračunavaju u odnosu na procijenjene troškove plaća kako je opisano u članku 13. točki (b), moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. projekt ulaganja dovodi do neto povećanja broja zaposlenih u dotičnoj poslovnoj jedinici u odnosu na prosjek za proteklih 12 mjeseci, nakon što se od prividnog broja novoootvorenih radnih mjesta oduzmu eventualna radna mjesta izgubljena tijekom tog razdoblja;
- b. sva radna mjesta popunjena su u roku od tri godine od dovršetka radova; i
- c. svako radno mjesto otvoreno ulaganjem ostaje u dotičnom području tijekom razdoblja od tri godine od dana kada je prvi put popunjeno za MSP-ove.

Članak 15.

Intenzitet potpore

(1) Intenzitet potpore u bruto ekvivalentu potpore ne smije premašiti maksimalni intenzitet potpore utvrđen u karti regionalnih potpora na snazi u trenutku kad se potpora dodjeljuje u dotičnom potpomognutom području.

(2) Ako se intenzitet potpore izračunava na temelju članka 13. točke (c), maksimalni intenzitet potpore ne smije premašiti najpovoljniji iznos koji proizlazi iz primjene tog intenziteta na temelju troškova ulaganja ili troškova plaća. Za velike projekte ulaganja potpore ne smiju premašiti prilagođene potpore izračunane u skladu s mehanizmom za prilagođen iznos potpore.

(3) Sva početna ulaganja koja je pokrenuo isti korisnik (na razini grupe) u razdoblju od tri godine od datuma početka radova na drugom ulaganju kojem je dodijeljena potpora u istoj regiji na trećoj razini Nomenklature teritorijalnih jedinica za statistiku smatraju se dijelom istog projekta ulaganja. Ako je taj pojedinačni projekt ulaganja velik projekt ulaganja, ukupan iznos potpore za pojedinačni projekt ulaganja ne premašuje maksimalni prilagođeni iznos potpore za velike projekte ulaganja.

(4) Početak radova znači početak građevinskih radova povezanih s ulaganjem ili prvu zakonsku obvezujuću obvezu za naručivanje opreme ili bilo koju drugu obvezu zbog koje ulaganje postaje nepovratno, ovisno o tome koje od nabrojenog nastupi prvo, isključujući pripreme radove; kupnja zemljišta i pripremni radovi kao što je ishođenje dozvola i provođenje studija izvedivosti ne smatraju se početkom radova. U slučaju preuzimanja „početak radova” znači trenutak stjecanja imovine koja je izravno povezana sa stečenom poslovnom jedinicom.

(5) Korisnik mora potvrditi da u dvije godine prije podnošenja zahtjeva za potporu nije proveo premještaj u objekt u kojem će se odvijati početno ulaganje za koje se traži potpora te se obvezati da to neće učiniti u razdoblju od najviše dvije godine nakon što bude dovršeno početno ulaganje za koje se traži potpora.

(6) U sektoru ribarstva i akvakulture potpore se ne dodjeljuju poduzećima koja su počinile jedan ili više prekršaja iz članka 10. stavka 1. točaka (a) do (d) i članka 10. stavka 3. Uredbe (EU) br. 508/2014 Europskog parlamenta i Vijeća te za operacije iz članka 11. te uredbe.

Članak 16.

Vlastiti doprinos

Korisnik potpore mora osigurati financijski doprinos od najmanje 25 % prihvatljivih troškova, iz vlastitih izvora ili vanjskim financiranjem, u obliku oslobođenom od bilo kakve državne potpore.

III. POTPORE ZA MSP-E

Članak 17.

Potpore za ulaganja za MSP-e

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva, jamstva, zajmovi i subvencija kamatne stope

HAMAG-BICRO dodjeljuje državne potpore za ulaganja MSP-ima koji posluju unutar ili izvan područja Europske Unije koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

Članak 18.

Prihvatljivi troškovi

(1) Prihvatljivi troškovi su jedan ili oboje od sljedećeg:

- a. troškovi ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu;
- b. procijenjeni troškovi plaća za radna mjesta izravno otvorena projektom ulaganja, izračunani kroz razdoblje od dvije godine.

(2) Kako bi se smatralo prihvatljivim troškom u smislu ovog članka, ulaganje mora biti:

- a. ulaganje u materijalnu i/ili nematerijalnu imovinu u vezi s osnivanjem nove poslovne jedinice, širenjem postojeće poslovne jedinice, diversifikacijom proizvodnje poslovne jedinice na nove dodatne proizvode ili temeljitom promjenom u sveukupnom proizvodnom procesu postojeće poslovne jedinice; ili
- b. nabava osnovnih sredstava povezanih s poslovnom jedinicom gdje su ispunjeni sljedeći uvjeti:
  - i. poslovna jedinica se ugasila ili bi se bila ugasila da nije bila kupljena;
  - ii. osnovna sredstva je kupila treća strana nepovezana s kupcem;
  - iii. transakcija se izvršava po tržišnim uvjetima.

(3) U slučaju nasljeđivanja poslovanja malog poduzetnika u korist obitelji prvotnog/prvotnih vlasnika ili u korist bivših zaposlenika, uvjet da osnovna sredstva trebaju kupiti treće strane nepovezane s kupcem ukida se. Samo stjecanje udjela u poduzetniku ne predstavlja ulaganje.

(4) Nematerijalna imovina mora kumulativno ispunjavati sljedeće uvjete:

- a. mora se koristiti isključivo u poduzetniku koji prima potporu;
- b. mora se voditi kao imovina koja se amortizira;
- c. mora biti kupljena po tržišnim uvjetima od trećih strana nepovezanih s kupcem;
- d. mora biti uključena u imovinu poduzetnika najmanje tri godine.

(5) Radna mjesta izravno otvorena projektom ulaganja moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a. radna mjesta otvaraju se u roku od tri godine od dovršetka ulaganja;
- b. dolazi do neto povećanja broja zaposlenih u dotičnoj poslovnoj jedinici u odnosu na prosjek za proteklih 12 mjeseci;
- c. otvoreno radno mjesto očuvano je tijekom razdoblja od najmanje tri godine od dana kada je prvi put popunjeno.

(6) Radna mjesta izravno otvorena projektom ulaganja su radna mjesta povezana s djelatnošću na koju se ulaganje odnosi, uključujući radna mjesta otvorena nakon povećanja stope iskoristivosti kapaciteta koje je nastalo ulaganjem.

Članak 19.

Intenzitet potpore za ulaganje za MSP

Intenzitet potpore ne smije premašiti:

- a. 20% prihvatljivih troškova u slučaju malih poduzetnika;
- b. 10% prihvatljivih troškova u slučaju srednjih poduzetnika.

Članak 20.

Potpore za usluge savjetovanja MSP-a

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) Intenzitet potpore ne smije premašiti 50% prihvatljivih troškova.

(2) Prihvatljivi troškovi su troškovi usluga savjetovanja (konzultantskih usluga) koje je pružio vanjski konzultant.

(3) Usluge na koje se odnosi prethodni stavak ne mogu predstavljati trajnu ili periodičnu aktivnost niti se odnositi na poduzetnikove uobičajene operativne troškove kao što su uobičajene usluge poreznog savjetovanja, uobičajeno pravno savjetovanje ili usluge promidžbe.

Članak 21.

Potpore za sudjelovanje MSP-a na sajmovima

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) Intenzitet potpore ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova.

(2) Prihvatljivi troškovi su troškovi nastali za najam, uređivanje i vođenje štanda pri prvom sudjelovanju poduzetnika na određenom sajmu ili izložbi.

IV. POTPORE ZA PRISTUP FINANCIRANJU ZA MSP-E

Članak 22.

Potpore za rizično financiranje

Instrument dodjele potpore: zajam, povratni predujam i jamstvo

(1)HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za rizično financiranje u korist MSP-a, MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2)Na razini financijskih posrednika potpore za rizično financiranje nezavisnim privatnim ulagačima mogu biti u jednom od sljedećih oblika:

- a. vlasničkog ili kvazivlasničkog kapitala ili financijske donacije radi izravnog ili neizravnog pružanja rizičnih financijskih ulaganja prihvatljivim poduzetnicima;
- b. zajmova radi izravnog ili neizravnog pružanja rizičnih financijskih ulaganja prihvatljivim poduzetnicima;
- c. jamstava za pokriće gubitaka od izravno ili neizravno pruženih rizičnih financijskih ulaganja prihvatljivim poduzetnicima.

(3)Na razini neovisnih privatnih ulagača potpore za rizično financiranje mogu biti u oblicima navedenima u stavku 2. ovog članka.

(4)Na razini prihvatljivih poduzetnika potpore za rizično financiranje mogu biti u obliku vlasničkih ulaganja, kvazivlasničkih ulaganja, zajmova, jamstava ili kombinacije navedenog.

(5)Prihvatljivi poduzetnici su poduzetnici koji su u vrijeme početnog rizičnog financijskog ulaganja nevršteni MSP-i i ispunjavaju jedan od sljedećih kriterija prihvatljivosti:

- a. ne posluju ni na kojem tržištu;
- b. posluju na nekom tržištu manje od 7 godina od njihove prve komercijalne prodaje;
- c. zahtijevaju početno rizično financijsko ulaganje koje, na temelju poslovnog plana izrađenog radi uvođenja novog proizvoda ili zemljopisnog tržišta, premašuje 50 % njihova prosječnog godišnjeg prometa tijekom proteklih 5 godina.

(6)Potpore za rizično financiranje mogu obuhvaćati i naknadna ulaganja (follow-on investments) u prihvatljive poduzetnike i nakon sedmogodišnjeg razdoblja iz stavka 5. točke (b) ovog članka, ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- a. ukupan iznos rizičnog financiranja ne premašuje 15 milijuna EUR po prihvatljivom poduzetniku i po pojedinim rizičnom financijskom ulaganju;
- b. naknadna ulaganja predviđena su u izvornom poslovnom planu;
- c. poduzetnik koji prima naknadna ulaganja nije se povezao s drugim poduzetnikom u smislu povezanog poduzeća iz čl. 3. st. 3 Priloga I Uredbe o skupnom izuzeću, osim financijskog posrednika ili neovisnog privatnog ulagača koji pružaju rizično financiranje u okviru mjere, osim ako novi subjekt ispunjava uvjete iz definicije o MSP-ovima.

(7) Za vlasnička i kvazivlasnička ulaganja u prihvatljive poduzetnike mjerom rizičnog financiranja može se pružiti potpora zamjenskom kapitalu isključivo ako se zamjenski kapital koristi zajedno s novim kapitalom koji predstavlja najmanje 50 % svakog ciklusa ulaganja u prihvatljive poduzetnike.

(8) Za vlasnička i kvazivlasnička ulaganja obuhvaćena stavkom 2. točkom (a) ovog članka najviše 30 % ukupnih ulaganja u kapital i neuplaćenog upisanog kapitala financijskog posrednika može se koristiti u svrhe upravljanja likvidnošću.

(9) Ukupni iznos rizičnog financiranja iz stavka 4. ovog članka ne smije premašiti 15 milijuna EUR po prihvatljivom poduzetniku na temelju bilo koje mjere rizičnog financiranja.

(10) Za mjere rizičnog financiranja kojima se prihvatljivim poduzetnicima pružaju vlasnička, kvazivlasnička ili kreditna ulaganja mjerom rizičnog financiranja potiče se dodatno financiranje od neovisnih privatnih ulagača na razini financijskih posrednika ili prihvatljivih poduzetnika kako bi se postigla ukupna stopa privatnog sudjelovanja koja odgovara sljedećim najmanjim pragovima:

- a. 10 % rizičnog financiranja dodijeljenog prihvatljivim poduzetnicima prije njihove prve komercijalne prodaje na bilo kojem tržištu;
- b. 40 % rizičnog financiranja dodijeljenog prihvatljivim poduzetnicima iz stavka 5. točke (b) ovog članka;
- c. 60 % rizičnog financiranja za ulaganje dodijeljeno prihvatljivim poduzetnicima spomenutima u stavku 5. točki (c) ovog članka i za naknadna ulaganja u prihvatljive poduzetnike nakon sedmogodišnjeg razdoblja spomenutog u stavku 5. točki (b) ovog članka.

(11) U slučaju da je mjera rizičnog financiranja usmjerena na prihvatljive poduzetnike u različitim fazama razvoja iz stavka 10., a ne predviđa sudjelovanje privatnog kapitala na razini prihvatljivih poduzetnika, financijski posrednik postiže stopu privatnog sudjelovanja koja čini najmanje ponderirani prosjek na temelju količine pojedinačnih ulaganja u temeljni portfelj, do kojega dolazi primjenom najmanjih stopa sudjelovanja na ulaganja iz stavka 10.

(12) Mjerom rizičnog financiranja ne provodi se diskriminacija između financijskih posrednika na temelju njihova mjesta poslovnog nastana ili registracije u određenoj državi članici. Od financijskih posrednika može se zahtijevati ispunjavanje prethodno utvrđenih kriterija koji su objektivno opravdani prirodom ulaganja.

(13) Mjera rizičnog financiranja mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- a. provodi se putem jednog ili više financijskih posrednika, osim za porezne poticaje privatnim ulagačima u odnosu na njihova izravna ulaganja u prihvatljive poduzetnike;
- b. financijski posrednici te ulagači ili upravitelji fondova biraju se u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem natječaju koji se provodi u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom, usmjerenom ka uspostavljanju odgovarajućih dogovora o podjeli rizika i nagrade pri čemu se za sva ulaganja osim za jamstva prednost daje asimetričnoj podjeli dobiti pred zaštitom od gubitaka;

- c. u slučaju asimetrične podjele gubitaka između javnih i privatnih ulagača prvi gubitak koji snosi javni ulagač ograničava se na 25 % njegova ukupnog ulaganja;
- d. u slučaju jamstava obuhvaćenih stavkom 2. točkom (c) jamstvena stopa ograničava se na 80 %, a ukupni gubici koje snosi država članica ograničavaju se na 25 % temeljnog portfelja obuhvaćenog jamstvom. Besplatno se mogu pružiti samo jamstva kojima se pokrivaju očekivani gubici temeljnog portfelja obuhvaćenog jamstvom. Ako je jamstvom obuhvaćeno pokriće neočekivanih gubitaka, financijski posrednik za dio jamstva koji pokriva neočekivane gubitke plaća jamstvenu premiju u skladu s tržišnim uvjetima.

(14) Kako bi se osiguralo donošenje odluka o financiranju usmjerenih na stjecanje dobiti moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- a. financijski posrednici su osnovani sukladno primjenjivim zakonima;
- b. HAMAG- BICRO ili subjekt kojem je povjerena provedba mjere osigurat će postupak dubinskog snimanja kako bi se osigurala tržišno razumna strategija ulaganja, uključujući odgovarajuću politiku diversifikacije rizika usmjerenu na postizanje gospodarske održivosti i učinkovite ljestvice u odnosu na veličinu i teritorijalni opseg njezina investicijskog portfelja;
- c. rizično financiranje dodijeljeno prihvatljivim poduzetnicima temelji se na održivom poslovnom planu, koji sadržava pojedinosti o razvoju proizvoda, prodaje i profitabilnosti te kojim se uspostavlja financijska održivost ex ante;
- d. za svako vlasničko i kvazivlasničko ulaganje postoji jasna i ostvariva izlazna strategija.

(15) Financijskim se posrednicima upravlja na komercijalnoj osnovi. Smatra se da je taj zahtjev ispunjen ako financijski posrednik i, ovisno o vrsti mjere rizičnog financiranja, upravitelj fonda, ispunjavaju sljedeće uvjete:

- a. imaju zakonsku ili ugovornu obvezu djelovati s pažnjom profesionalnog upravitelja u dobroj vjeri i izbjegavajući sukob interesa; primjenjuju se najbolja praksa i regulatorni nadzor;
- b. njihova naknada u skladu je s tržišnom praksom. Taj uvjet smatra se ispunjenim ako je upravitelj ili financijski posrednik odabran u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem konkurentnom natječaju, na temelju objektivnih kriterija povezanih s iskustvom, stručnošću te operativnim i financijskim sposobnostima;
- c. primaju naknadu koja je povezana s rezultatima ili sudjeluje u rizicima ulaganja su- ulaganjem vlastitih sredstava kako bi se osiguralo da se njihovi interesi trajno poklapaju s interesima javnog ulagača;
- d. utvrđuju strategiju, kriterije i predloženi vremenski raspored ulaganja;
- e. ulagačima je dopušteno da budu zastupljeni u upravljačkim tijelima investicijskog fonda, poput nadzornog odbora ili savjetodavne skupštine.

(16) Mjera rizičnog financiranja kojom se prihvatljivim poduzetnicima pružaju jamstva ili zajmovi ili se pružaju kvazivlasnička ulaganja strukturirana kao dug prihvatljivih poduzetnika, mora ispunjavati sljedeće uvjete:

- a. kao posljedica mjere financijski posrednik poduzima ulaganja koja bez potpore ne bi bila provedena ili bi bila ograničeno ili drugačije provedena. Financijski posrednik sposoban je pokazati da primjenjuje mehanizam kojim se osigurava da se pogodnosti u najvećoj mogućoj mjeri prenose na krajnje korisnike u obliku veće količine financiranja, rizičnijih portfelja, nižih zahtjeva za dodatna jamstva, nižih jamstvenih premija ili nižih kamatnih stopa;
- b. u slučaju zajmova i kvazivlasničkih ulaganja strukturiranih kao dug pri izračunavanju maksimalnog iznosa ulaganja za potrebe stavka 9. ovog članka uzima se u obzir nominalni iznos zajma;
- c. u slučaju jamstava pri izračunavanju maksimalnog iznosa ulaganja za potrebe stavka 9. ovog članka uzima se u obzir nominalni iznos temeljnog zajma obuhvaćenog jamstvom. Jamstvo ne premašuje 80 % iznosa zajma.

(17) HAMAG-BICRO može povjeriti provedbu mjere rizičnog financiranja određenom zaduženom subjektu (entrusted entity).

(18) Potpore za rizično financiranje za MSP-ove koji ne ispunjavaju uvjete utvrđene u stavku 5. sukladne su s unutarnjim tržištem ukoliko kumulativno ispunjavaju sljedeće uvjete:

- a. na razini MSP-ova potpore ispunjavaju uvjete utvrđene u Uredbi br. 1407/2013;
- b. ispunjeni su svi uvjeti utvrđeni u ovom članku, uz iznimku uvjeta utvrđenih u stavicama 5., 6., 9., 10. i 11.;
- c. za mjere rizičnog financiranja kojima se prihvatljivim poduzetnicima pružaju vlasnička, kvazivlasnička ili kreditna ulaganja mjerom se potiče dodatno financiranje koje pružaju neovisni privatni ulagači na razini financijskih posrednika ili MSP-ova kako bi se postigla ukupna stopa privatnog sudjelovanja koja odgovara najmanje 60 % rizičnog financiranja pruženog MSP-ovima.

Članak 23.

Potpore za poduzetnike početnike

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva, jamstvo i zajmovi, povratni predujam

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za poduzetnike početnike MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Prihvatljivi su poduzetnici svako neuvršteno malo poduzeće do pet godina nakon registracije, pod uvjetom da ispunjuje sljedeće uvjete:

- (a) da nije preuzelo djelatnost drugog poduzeća;
- (b) da još nije raspodijelilo dobit;
- (c) nije osnovano spajanjem.

Za prihvatljive poduzetnike koji nisu obveznici registracije, razdoblje od 5 godina smatra se da počinje od trenutka kada je poduzetnik počeo gospodarsku aktivnost ili je postao obveznik plaćanja poreza za svoju gospodarsku aktivnost.

Odstupajući od točke (c) prvog podstavka, poduzeća koja su nastala spajanjem poduzetnika prihvatljivih za potporu na temelju ovog članka također se smatraju prihvatljivim poduzetnicima do pet godina od datuma registracije najstarijeg poduzeća koje je sudjelovalo u spajanju.

(3) Potpore za poduzetnike početnike imaju oblik:

- a. zajmova s kamatnim stopama koje nisu u skladu s tržišnim uvjetima, u trajanju od deset godina i u nominalnom iznosu od najviše 1 milijun EUR ili 2 milijuna EUR za poduzetnike s poslovnim nastanom u potpomognutim regijama koja ispunjavaju uvjete članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora. Za zajmove u trajanju od 5 do 10 godina maksimalni iznosi mogu se prilagoditi množenjem prethodno navedenih iznosa omjerom razdoblja od 10 godina i stvarnog trajanja zajma. Za zajmove kraće od 5 godina maksimalni iznos jednak je iznosu za zajmove u trajanju 5 godina;
- b. jamstava s premijama koje nisu u skladu s tržišnim uvjetima, u trajanju od 10 godina i s nominalnim iznosom zajamčenog zajma od najviše 1,5 milijuna EUR, ili 3 milijuna EUR za poduzetnike s poslovnim nastanom u potpomognutim regijama koja ispunjavaju uvjete članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora. Za jamstva u trajanju od 5 do 10 godina maksimalni iznosi zajma obuhvaćenog jamstvom mogu se prilagoditi množenjem prethodno navedenih iznosa omjerom razdoblja od 10 godina i stvarnog trajanja jamstva; Za jamstva kraća od 5 godina maksimalni iznos jednak je onom za jamstva u trajanju od 5 godina. Jamstvo ne smije premašiti 80 % temeljnog zajma;
- c. bespovratnih sredstava, uključujući vlasnička i kvazivlasnička ulaganja, ili smanjenja kamatnih stopa i jamstvene premije čiji iznos bruto ekvivalenta potpore ne premašuje 0,4 milijuna EUR, ili 0,8 milijuna EUR za poduzetnike s poslovnim nastanom u potpomognutim regijama koja ispunjavaju uvjete članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.

(4) Korisnik može primiti potporu putem kombinacije instrumenata potpore navedenih u stavku 3. točkama (a) do (c) ovog članka, pod uvjetom da se za određivanje preostalog udjela maksimalnog iznosa potpore dozvoljenog za ostale instrumente koji su sastavni dio tog kombiniranog instrumenta uzima u obzir udio iznosa dodijeljenog putem jednog instrumenta potpore, izračunan na temelju maksimalnog iznosa potpore dozvoljenog za taj kombinirani instrument.

(5) Za male inovativne poduzetnike maksimalni iznosi utvrđeni u stavku 3. mogu se udvostručiti.

V. POTPORE ZA ISTRAŽIVANJE, RAZVOJ I INOVACIJE

Članak 24.

HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za projekte istraživanja, razvoja uključujući i projekte koji su dobili oznaku kvalitete „pečat izvrsnosti“ u okviru programa Obzor 2020. te inovacija MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

Članak 25.

Kategorije istraživanja i razvoja

Potpore za istraživanje, razvoj i inovacije koje HAMAG-BICRO dodjeljuje Korisnicima pripadaju kategorijama temeljnog istraživanja, industrijskog istraživanja, eksperimentalnog razvoja i studije izvedivosti prema definiciji:

„temeljno istraživanje“ znači eksperimentalni ili teorijski rad poduzet prvenstveno kako bi se stekla nova znanja o temeljnim načelima fenomena i vidljivih činjenica, bez vidljive izravne tržišne primjene ili korištenja;

„industrijsko istraživanje“ znači planirano istraživanje ili kritički pregled u cilju stjecanja novih znanja i vještina za razvoj novih proizvoda, procesa ili usluga odnosno za postizanje znatnog poboljšanja postojećih proizvoda, procesa ili usluga. To obuhvaća stvaranje sastavnih dijelova složenih sustava i može uključivati izradu prototipova u laboratorijskom okruženju ili u okruženju sa simuliranim sučeljima postojećih sustava te pilot-linije ako je to neophodno za industrijsko istraživanje, prvenstveno za provjeru generičke tehnologije;

„eksperimentalni razvoj“ znači stjecanje, kombiniranje, oblikovanje i uporaba postojećih znanstvenih, tehnoloških, poslovnih i ostalih mjerodavnih znanja i vještina u cilju razvoja novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga. To može uključivati i, primjerice, djelatnosti u cilju konceptualnog definiranja, planiranja i dokumentiranja novih proizvoda, procesa ili usluga.

Eksperimentalni razvoj može obuhvaćati izradu prototipova, demonstracijske aktivnosti, pilot-projekata, ispitivanje i provjeru novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga u okruženju koje odražava operativne uvjete iz stvarnog života ako je osnovni cilj ostvarenje daljnjih tehničkih poboljšanja na proizvodima, procesima ili uslugama koji nisu u bitnome utvrđeni. To može uključivati i razvoj tržišno upotrebljivog prototipa ili pilot-projekta koji je nužno konačni tržišni proizvod, a preskupo ga je proizvesti samo da bi se upotrebljavao u svrhu demonstracijskih aktivnosti i provjere.

Eksperimentalni razvoj ne uključuje rutinske ili periodične izmjene postojećih proizvoda, proizvodnih linija, proizvodnih procesa, usluga i drugih aktivnosti u tijeku, čak i ako te izmjene znače poboljšanja.

„studije izvedivosti” znači evaluacija i analiza potencijala projekta, čiji je cilj podržati proces donošenja odluka objektivnim i racionalnim otkrivanjem njegovih prednosti i nedostataka, mogućnosti i prijetnji (SWOT) te utvrditi resurse potrebne za njegovu provedbu i u konačnici njegove izgleda za uspjeh.

Članak 26.

Program EUREKA

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva.

Za sve Korisnike vrijede isti uvjeti dodjele i kontrole potpore.

Korisnik može biti konzorcij odnosno zajednica prijavitelja čiji su članovi osobe javnoga ili privatnoga prava, udružene u svrhu zajedničkog djelovanja u provedbi projekta, pri čemu vodeći (čelni) član u svojstvu korisnika bespovratnih sredstava potpisuje Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava ili se na njega naslovljava Obavijest o dodjeli bespovratnih sredstava, odgovoran je za cjelokupnu provedbu projekta te prema drugoj ugovornoj strani/stranama nastupa u ime svih ostalih članova.

Kategorija potpore: potpore za istraživanje, razvoj i inovacije

Prihvatljivi troškovi i intenzitet potpore za istraživanje i razvoj poštuju uvjete propisane u članku 25. stavak 3. 4. i 5. Uredbe o skupnom izuzeću.

Pragovi pojedinačne prijave potpore za projekte istraživanja i razvoja EUREKE ne prelaze dvostruki iznos od:

- 40 milijuna eura po poduzetniku, po projektu; ako više od polovice prihvatljivih troškova projekta nastaje putem djelatnosti obuhvaćenih kategorijom temeljnog istraživanja;
- 20 milijuna eura po poduzetniku, po projektu; ako više od polovice prihvatljivih troškova projekta nastaje putem djelatnosti obuhvaćenih kategorijom industrijskog istraživanja ili kategorijama industrijskog istraživanja i temeljnog istraživanja zajedno;
- 15 milijuna eura po poduzetniku po projektu; ako više od polovice prihvatljivih troškova projekta nastaje putem djelatnosti obuhvaćenih kategorijom eksperimentalnog razvoja.

EUREKA je međunarodna mreža za inovacije s primarnim ciljem da se mala i srednja poduzeća samostalno ili u suradnji s istraživačkim institucijama potaknu na ulaganje u razvoj novih proizvoda, procesa ili usluga putem internacionalne suradnje u područjima koja su bitna za njihovo poslovanje. Istraživačke organizacije mogu se uključiti u projekt kao dodatni partner, ali ne mogu samostalno sudjelovati u projektu bez partnera malog ili srednjeg poduzetnika.

EUREKA klasteri su strateški definirane industrijske inicijative većeg broja sudionika kojima je cilj razvoj te komercijalizacija generičkih tehnologija značajnih za europsku konkurentnost. Klasteri povezuju velike tvrtke, mala i srednja poduzeća s razvojnim institutima i sveučilištima, dijeleći na taj način rizik, ali i prednosti inoviranja. Svaki klaster ima svoje Tajništvo koje raspisuje natječajne i provodi tehničko-tehnološku evaluaciju projekata. Nakon što projekt zadovolji sve kriterije i dobije 'EUREKA label', svaki se partner obraća svojem nacionalnim tijelu za financiranje. Svaka zemlja definira dokumentaciju koju natjecatelj treba dostaviti nakon pozitivne tehnološke evaluacije Tajništva klastera i kriterije koje projekt mora zadovoljiti kako bi bio financiran.

Potpore se odnosi na ulaganje u aktivnosti industrijskog istraživanja i eksperimentalnog razvoja s ciljem jačanja inovacijskog kapaciteta poduzetnika. EUREKA potiče suradnju i ujedinjavanje resursa poduzetnika i znanstveno-istraživačkih organizacija kako bi putem međunarodne suradnje razvile inovativne i globalno konkurentne proizvode, procese ili usluge. Osnovu EUREKA-e čine individualni projekti barem dviju zemalja članica EUREKE. Osim takvih projekata unutar EUREKE postoje i potprogrami kao što je EUROSTARS program. EUROSTARS program za istraživanje i razvoj nastao je kao zajednička inicijativa EUREKA-e i Europske komisije. U EUROSTARS programu potpore se dodjeljuju malim i srednjim poduzetnicima koja se bave industrijskim istraživanjem i eksperimentalnim razvojem. Potpore se dodjeljuju projektima s civilnom svrhom i obuhvaćaju razvoj novog proizvoda, procesa ili usluga. Kao i kod individualnih EUREKA projekata osnovni kriterij je sudjelovanje minimalno dvije zemlje članice EUREKE, a nositelj projekta mora biti srednji ili mali poduzetnik.

Istraživačke organizacije ne mogu biti primatelji potpora, već mogu pridonositi povećanju iznosa potpora za projekte istraživanja i razvoja u slučajevima u kojima projekt uključuje učinkovitu suradnju između jednog poduzetnika i jedne ili više organizacija za istraživanje i širenje znanja, pri čemu ta organizacija snosi najmanje 10% prihvatljivih troškova, kako to propisuje članak 25. stavak 6.b)i. alineja 2. Uredbe o skupnom izuzeću.

Članak 27.

Vrste potpora za istraživanje, razvoj i inovacije

HAMAG-BICRO odobrava slijedeće vrste potpora za istraživanje, razvoj i inovacije:

- 1) Potpore za projekte istraživanja i razvoja**
- 2) Potpore za ulaganje u istraživačke infrastrukture**
- 3) Potpore za inovacijske klastere**
- 4) Potpore za inovacije za MSP-ove**
- 5) Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja**
- 6) Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru ribarstva i akvakulture**

Članak 28.

Potpore za projekte istraživanja i razvoja

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i povratni predujam.

Povratni predujam dodjeljuje se isključivo poduzetnicima i ne uključuje projekte u kojima je predviđena suradnja između istraživačkih organizacija i poduzetnika.

Potpomognuti dio projekta istraživanja i razvoja kojem je dodijeljena potpora u potpunosti je obuhvaćen jednom ili više sljedećih kategorija:

- a. temeljno istraživanje;
- b. industrijsko istraživanje;
- c. eksperimentalni razvoj;
- d. studije izvedivosti.

(1) Prihvatljivi troškovi projekata istraživanja i razvoja, raspoređeni u posebnu kategoriju istraživanja i razvoja, su sljedeći:

- (a) troškovi osoblja: istraživača, tehničara i ostalog pomoćnog osoblja zaposlenog na istraživačkom projektu;
- (b) troškovi instrumenata i opreme, u opsegu i u razdoblju u kojem se upotrebljavaju za projekt. Ako se ti instrumenti i oprema ne upotrebljavaju za projekt tijekom čitavog njihova vijeka trajanja, prihvatljivim troškovima smatraju se, u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, samo troškovi amortizacije nastali u razdoblju trajanja projekta;
- (c) troškovi zgrada i zemljišta, u mjeri i za razdoblje u kojem se upotrebljavaju za projekt. Za zgrade se, u skladu s općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, prihvatljivim troškovima smatraju samo troškovi amortizacije nastali u razdoblju trajanja projekta. Za zemljište, prihvatljivi troškovi su troškovi ustupanja na komercijalnoj osnovi i stvarno nastali kapitalni troškovi;
- (d) troškovi istraživanja koje se provodi na temelju ugovora, znanja i патената koji se pribavljaju ili licencijom ustupaju od drugih strana po tržišnim uvjetima te troškovi savjetodavnih i sličnih usluga koje se upotrebljavaju isključivo za projekt;
- (e) dodatni režijski troškovi i ostali izdaci poslovanja, uključujući troškove materijala, potrošne robe i sličnih proizvoda, nastali izravno kao posljedica projekta.

(2) Prihvatljivi troškovi za studije izvedivosti su troškovi studije.

(3) Intenzitet potpore za svakog korisnika ne premašuje:

- (a) 100 % prihvatljivih troškova za temeljno istraživanje;
- (b) 50 % prihvatljivih troškova za industrijsko istraživanje;
- (c) 25 % prihvatljivih troškova za eksperimentalni razvoj;
- (d) 50 % prihvatljivih troškova za studije izvedivosti.

(4) Intenziteti potpore za industrijsko istraživanje i eksperimentalni razvoj mogu se povećati do maksimalnog intenziteta potpore od 80 % prihvatljivih troškova kako slijedi:

- (a) za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i za 20 postotnih bodova za mala poduzeća;
- (b) za 15 postotnih bodova ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

i. projekt uključuje učinkovitu suradnju:

— među poduzetnicima od kojih je najmanje jedan MSP ili se provodi u najmanje dvije države članice ili u jednoj državi članici i državi koja je ugovorna stranka Sporazuma o EGP-a, a niti jedan poduzetnik sam ne snosi više od 70 % prihvatljivih troškova; ili

— između jednog poduzetnika i jedne ili više organizacija za istraživanje i širenje znanja, pri čemu ta organizacija/organizacije snose najmanje 10 % prihvatljivih troškova i imaju pravo na objavljivanje vlastitih rezultata istraživanja;

ii. rezultati projekta priopćuju se širokom krugu na konferencijama, objavom, u repozitorijima s javnim pristupom, ili besplatnim računalnim programima i računalnim programima s otvorenim kodom.

(5) Intenziteti potpora za studije izvedivosti mogu se uvećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i 20 postotnih bodova za mala poduzeća.

Članak 29.

Potpore za ulaganje u istraživačke infrastrukture

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) „**istraživačka infrastruktura**” znači objekti, resursi i s tim povezane usluge koje znanstvenici upotrebljavaju za provedbu istraživanja u svojem polju te obuhvaća znanstvenu opremu ili komplete instrumenata, resurse koji se temelje na znanju kao što su zbirke, arhivi i strukturirani znanstveni podatci, infrastrukture koje se temelje na informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, kao što su infrastruktura GRID, računalna, programerska i komunikacijska infrastruktura, te sva druga sredstva jedinstvene prirode koja su bitna za istraživanje. Takve infrastrukture mogu biti „na jednome mjestu” ili „raspodijeljene”

(organizirana mreža resursa) u skladu s člankom 2. točkom (a) Uredbe Vijeća (EZ) br. 723/2009 od 25. lipnja 2009. o pravnom okviru Zajednice za Konzorcij europskih istraživačkih infrastruktura (ERIC) (40);

Potpore za ulaganje u istraživačke infrastrukture podrazumijeva potpore za izgradnju ili nadogradnju istraživačkih infrastruktura koje obavljaju ekonomsku djelatnost uz ispunjavanje slijedećih uvjeta navedenih u stavcima 2. do 7. i poglavlju I Uredbe o skupnom izuzeću s izmjenama iz čl. 1. st. 1.-7. Izmjene Uredbe.

(2) Ako istraživačka infrastruktura obavlja i ekonomske i neekonomske djelatnosti, financiranje, troškovi i prihodi svake vrste djelatnosti navode se zasebno na temelju dosljedno primjenjivanih i objektivno opravdanih načela troškovnog računovodstva.

(3) Cijena koja se naplaćuje za upravljanje infrastrukturom ili upotrebljavanje infrastrukture odgovara tržišnoj cijeni.

(4) Pristup infrastrukturi otvoren je za više korisnika i omogućuje se na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi. Poduzetnicima koji su financirali najmanje 10 % troškova ulaganja u infrastrukturu može se odobriti povlaštenu pristup uz povoljnije uvjete. Radi izbjegavanja prekomjerne nadoknade, taj je pristup razmjern doprinosu poduzetnika u troškovima ulaganja, a uvjeti povlaštenog pristupa su javni.

(5) Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja u nematerijalnu i materijalnu imovinu.

(6) Intenzitet potpore ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova.

(7) Ako istraživačka infrastruktura primi javno financiranje i za ekonomske i neekonomske djelatnosti, države članice uspostavljaju sustav praćenja i povrata sredstava kako bi se osiguralo da kao posljedica povećanja udjela ekonomskih djelatnosti u odnosu na situaciju koja se predviđala u vrijeme dodjele potpore nije došlo do premašivanja primjenjivog intenziteta potpore.

Članak 30.

Potpore za inovacijske klustere

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) „**inovacijski klasteri**” znači strukture ili organizirane skupine neovisnih strana (kao što su inovativna novoosnovana poduzeća, mala, srednja i velika poduzeća te organizacije za istraživanje i širenje znanja, neprofitne organizacije i ostali povezani gospodarski subjekti) osnovane u cilju poticanja inovacijskih aktivnosti, što postižu promicanjem dijeljenja objekata i razmjene znanja i stručnosti te učinkovitim doprinosom prijenosu znanja, umrežavanju, širenju informacija i suradnji među poduzetnicima i drugim organizacijama u klasteru;

(2) Potpore za inovacijske klasterne dodjeljuju se isključivo pravnom subjektu koji vodi inovacijski klaster (organizacija klastera).

(3) Pristup prostorima, objektima i djelatnostima klastera otvoren je za više korisnika i omogućuje se na transparentan i nediskriminirajući način. Poduzetnicima koji su financirali najmanje 10 % troškova inovacijskog klastera može se odobriti povlašteni pristup uz povoljnije uvjete. Radi izbjegavanja prekomjerne nadoknade, taj je pristup razmjern doprinosu poduzetnika u troškovima ulaganja, a uvjeti povlaštenog pristupa su javni.

(4) Naknade za uporabu objekata klastera i sudjelovanje u njegovim djelatnostima odgovaraju tržišnoj cijeni ili troškovima uporabe i sudjelovanja.

(5) Potpore za ulaganje mogu se dodijeliti za izgradnju ili nadogradnju inovacijskih klastera. Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja u nematerijalnu i materijalnu imovinu.

(6) Intenzitet potpore za ulaganje u inovacijske klasterne ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za inovacijske klasterne koji se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora i za 5 postotnih bodova za inovacijske klasterne koji se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.

(7) Za rad inovacijskih klastera može se dodijeliti operativna potpora. Razdoblje potpore ne premašuje deset godina.

(8) Prihvatljivim troškovima operativne potpore za inovacijske klasterne smatraju se troškovi rada zaposlenika i administrativni troškovi (uključujući režijske troškove) koji se odnose:

- (a) na poticanje klastera u cilju olakšavanja suradnje, razmjene informacija i pružanja ili usmjeravanja specijaliziranih i prilagođenih usluga poslovne podrške;
- (b) na promidžbu klastera kako bi se povećalo sudjelovanje novih poduzetnika ili organizacija i povećala vidljivost;
- (c) na upravljanje objektima klastera; na organizaciju programa izobrazbe, radionica i konferencija kako bi se poticala razmjena znanja, povezivanje i transnacionalna suradnja.

(9) Intenzitet operativne potpore ne premašuje 50 % ukupnih prihvatljivih troškova tijekom razdoblja tijekom kojeg se dodjeljuje potpora.

Članak 31.

Potpore za inovacije za MSP-ove

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

Prihvatljivi troškovi su sljedeći:

- (a) troškovi dobivanja, potvrđivanja i obrane patenata i ostale nematerijalne imovine;

- (b) troškovi upućivanja visokokvalificiranog osoblja iz organizacije za istraživanje i širenje znanja ili velikog poduzeća na rad na djelatnostima istraživanja, razvoja i inovacije na novootvorenom radnom mjestu u okviru korisnika, pod uvjetom da se time ne zamjenjuje ostalo osoblje;
- (c) troškovi savjetodavnih i pomoćnih usluga za inovacije;

Intenzitet potpore ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova.

U posebnom slučaju potpora za savjetodavne i pomoćne usluge za inovacije, intenzitet potpore može se povećati do 100 % prihvatljivih troškova, pod uvjetom da ukupni iznos potpore za savjetodavne i pomoćne usluge za inovacije ne premašuje 200 000 EUR po poduzetniku tijekom bilo kojeg trogodišnjeg razdoblja.

Članak 32.

Potpore za inovacije procesa i organizacije poslovanja

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) Potpore velikim poduzetnicima spojive su samo ako ti poduzetnici učinkovito surađuju s MSP-ovima u djelatnosti kojoj je dodijeljena potpora, a MSP-ovi s kojima surađuju snose najmanje 30 % ukupnih prihvatljivih troškova.

(2) Prihvatljivi troškovi su sljedeći:

- a. troškovi osoblja;
- b. troškovi instrumenata, opreme, zgrada i zemljišta, u opsegu i u razdoblju u kojem se upotrebljavaju za projekt;
- c. troškovi istraživanja koje se provodi na temelju ugovora, troškovi znanja i patenata koji se pribavljaju ili licencijom ustupaju od drugih strana po tržišnim uvjetima;
- d. dodatni režijski troškovi i ostali troškovi poslovanja, uključujući troškove materijala, potrošne robe i sličnih proizvoda, nastali izravno uslijed projekta.

(3) Intenzitet potpore ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova za MSP-ove.

Članak 33.

Potpore za istraživanje i razvoj u sektoru ribarstva i akvakulture

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) Projekt kojem je dodijeljena potpora u interesu je svih poduzetnika u dotičnom sektoru ili podsektoru.

(2) Prije datuma početka projekta kojem je dodijeljena potpora na internetu se objavljuju sljedeći podatci:

- a. da će se projekt kojem je dodijeljena potpora provesti;
- b. ciljevi projekta kojem je dodijeljena potpora;
- c. približni datum objave očekivanih rezultata projekta kojem je dodijeljena potpora i njihovo mjesto objave na internetu;
- d. napomena da će rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora biti besplatno dostupni svim poduzetnicima koji djeluju u određenom sektoru ili podsektoru.

(3) Rezultati projekta kojem je dodijeljena potpora dostupni su na internetu od datuma završetka potpomognutog projekta ili od datuma na koji se informacije o tim rezultatima daju članovima određene organizacije, ovisno o tome što nastupi prije. Rezultati ostaju dostupni na internetu tijekom razdoblja od najmanje 5 godina počevši od datuma završetka projekta kojem je dodijeljena potpora.

(4) Potpore se dodjeljuju izravno organizaciji za istraživanje i širenje znanja te ne uključuju izravnu dodjelu potpora koje nisu povezane s istraživanjem poduzetniku koji proizvodi, prerađuje ili stavlja na tržište proizvode ribarstva i akvakulture.

(5) Prihvatljivi troškovi su oni utvrđeni u članku 29. stavak 1. za potpore za projekte istraživanja i razvoja.

(6) Intenzitet potpore ne premašuje 100 % prihvatljivih troškova.

VI. POTPORE ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

Članak 34.

Potpore za ulaganja kojima se poduzetnicima omogućuje da premaše norme Unije za zaštitu okoliša ili povećaju razinu zaštite okoliša u nedostatku norma Unije

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za ulaganja kojima se poduzetnicima omogućuje da premaše norme Unije za zaštitu okoliša ili povećaju razinu zaštite okoliša u nedostatku norma Unije MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Ulaganje mora ispunjavati jedan od sljedećih uvjeta:

- a. njime se korisniku omogućuje da poveća razinu zaštite okoliša koja proizlazi iz njegovih djelatnosti premašivanjem primjenjivih norma Unije, bez obzira na eventualno postojanje obveznih nacionalnih norma strožih od norma Unije;
- b. njime se korisniku omogućuje da poveća razinu zaštite okoliša koja proizlazi iz njegovih djelatnosti u nedostatku norma Unije.

(3) Potpore se ne smiju dodijeliti ako je cilj ulaganja osigurati da se poduzetnici pridržavaju norma Unije koje su već donesene, ali još nisu na snazi.

(4) Odstupajući od stavka 3., potpore se mogu dodijeliti za:

a. nabavu novih transportnih vozila za cestovni promet, željeznički promet, promet unutarnjim plovnim putovima i pomorski promet u skladu s prihvaćenim normama Unije, pod uvjetom da se nabava provede prije nego što te norme stupe na snagu i da se, nakon što postanu obvezne, ne primjenjuju na vozila kupljena prije tog datuma;

b. prilagodbu već postojećih transportnih vozila za cestovni promet, željeznički promet, promet unutarnjim plovnim putovima i pomorski promet, pod uvjetom da norme Unije još nisu stupile na snagu na dan stavljanja u rad tih vozila i da se, nakon što postanu obvezne, ne primjenjuju retroaktivno na ta vozila.

(5) Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja neophodni za premašivanje primjenjivih norma Unije. Troškovi koji nisu izravno povezani s postizanjem više razine zaštite okoliša nisu prihvatljivi. Posebno, prihvatljivi troškovi su sljedeći:

a. ako se trošak ulaganja u zaštitu okoliša može utvrditi kao zasebno ulaganje u ukupnom trošku ulaganja, taj trošak povezan sa zaštitom okoliša predstavlja prihvatljive troškove;

b. u svim ostalim slučajevima troškovi ulaganja u zaštitu okoliša utvrđuju se u odnosu na slično ulaganje koje nije u tolikoj mjeri usmjereno na zaštitu okoliša, a koje bi se vjerodostojno moglo provesti bez potpore. Dobivena razlika odgovara troškovima povezanim sa zaštitom okoliša i predstavlja prihvatljive troškove.

(6) Intenzitet potpore ne premašuje 40 % prihvatljivih troškova.

(7) Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju srednjim poduzetnicima i za 20 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju malim poduzetnicima.

(8) Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.

Članak 35.

Potpore za ulaganja za ranu prilagodbu budućim normama Unije

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore koje omogućuju poštovanje novih norma Unije kojima se podiže razina zaštite okoliša MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Norme Unije moraju već biti usvojene i ulaganje se ima dovršiti najmanje jednu godinu prije stupanja na snagu dotične norme.

(3) Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja neophodni za premašivanje primjenjivih norma Unije. Posebno, prihvatljivi troškovi su sljedeći:

- a. ako se trošak ulaganja u zaštitu okoliša može utvrditi kao zasebno ulaganje u ukupnom trošku ulaganja, taj trošak povezan sa zaštitom okoliša predstavlja prihvatljive troškove;
- b. u svim ostalim slučajevima troškovi ulaganja u zaštitu okoliša utvrđuju se u odnosu na slično ulaganje koje nije u tolikoj mjeri usmjereno na zaštitu okoliša, a koje bi se vjerodostojno moglo provesti bez potpore. Dobivena razlika odgovara troškovima povezanim sa zaštitom okoliša i predstavlja prihvatljive troškove.

(4) Intenzitet potpore ne smije premašiti:

- a. 20 % prihvatljivih troškova za male poduzetnike i 15 % prihvatljivih troškova za srednje poduzetnike ako se potpora provede i finalizira više od tri godine prije dana stupanja norme Unije na snagu;
- b. 15 % prihvatljivih troškova za male poduzetnike i 10 % prihvatljivih troškova za srednje poduzetnike ako se potpora provede i finalizira između jedne godine i tri godine prije dana stupanja norme Unije na snagu.

(5) Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.

Članak 36.

Potpore za ulaganja u mjere energetske učinkovitosti

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

- (1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za energetske učinkovitosti MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.
- (2) Potpore se ne smiju dodijeliti ako je cilj poboljšanja osigurati da se poduzetnici pridržavaju norma Unije koje su već donesene, iako još nisu na snazi.
- (3) Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja neophodni za postizanje više razine štednje energije (energetske učinkovitosti). Troškovi koji nisu izravno povezani s postizanjem više razine štednje energije (energetske učinkovitosti) nisu prihvatljivi. Posebno, prihvatljivi troškovi su sljedeći:
  - a. ako se trošak ulaganja u štednju energije (energetsku učinkovitost) može utvrditi kao zasebno ulaganje u ukupnom trošku ulaganja, taj trošak povezan sa štednjom energije (energetskom učinkovitosti) predstavlja prihvatljive troškove;
  - b. u svim ostalim slučajevima troškovi ulaganja u štednju energije (energetsku učinkovitost) utvrđuju se u odnosu na slično ulaganje koje nije u tolikoj mjeri usmjereno na štednju energije (energetsku učinkovitost), a koje bi se vjerodostojno

moglo provesti bez potpore; dobivena razlika odgovara troškovima povezanim sa štednjom energije i predstavlja prihvatljive troškove.

(4)Intenzitet potpore ne smije premašiti 30 % prihvatljivih troškova.

(5)Intenzitet potpore može se povećati za 20 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju malim poduzetnicima i za 10 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju srednjim poduzetnicima.

(6)Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.

Članak 37.

Potpore za ulaganja u energetska učinkovitost građevina

Instrument dodjele potpore: jamstvo

(1)HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za ulaganja u energetska učinkovitost građevina MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2)Prihvatljivi projekti za dodjelu potpora u skladu s ovim člankom su projekti energetske učinkovitosti koji se odnose na građevine.

(3)Prihvatljivi troškovi su ukupni troškovi projekta energetske učinkovitosti građevina.

(4) Potpora dodijeljena za projekt energetske učinkovitosti putem HAMAG-BICRO-a dodjeljuje se u obliku jamstva.

(5)Potporama za energetska učinkovitost potiče se dodatno ulaganje privatnih ulagača od najmanje 30 % ukupnog financiranja omogućenog projektu energetske učinkovitosti. Ako potporu omogućuje fond za energetska učinkovitost, poticanje privatnog ulaganja može se učiniti na razini fonda za energetska učinkovitost i/ili na razini projekata energetske učinkovitosti radi postizanja ukupnog iznosa od najmanje 30 % ukupnog financiranja omogućenog projektu energetske učinkovitosti.

(6)Republika Hrvatska, kao država članica može osnovati fondove za energetska učinkovitost i/ili može uporabiti financijske posrednike pri pružanju potpore za energetska učinkovitost. Tada moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

a. upravitelji financijskih posrednika te upravitelji fonda za energetska učinkovitost biraju se u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem natječaju, u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom. Posebno, nema diskriminacije na temelju njihova mjesta poslovnog nastana ili registracije u određenoj državi članici. Od financijskih posrednika i upravitelja fonda za energetska učinkovitost može se zahtijevati ispunjavanje prethodno utvrđenih kriterija koji su objektivno opravdani prirodom ulaganja;

b. neovisni privatni ulagači biraju se u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem natječaju u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom, usmjerenom ka uspostavljanju odgovarajućih dogovora o podjeli rizika i nagrade, pri čemu se, za sva ulaganja osim jamstava, prednost daje asimetričnoj podjeli dobiti pred zaštitom od gubitaka. Ako privatni ulagači nisu izabrani u tom natječaju, pravednu stopu povrata privatnim ulagačima utvrđuje neovisni stručnjak izabran u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem natječaju;

c. u slučaju asimetrične podjele gubitaka između javnih i privatnih ulagača prvi gubitak koji snosi javni ulagač ograničava se na 25 % njegova ukupnog ulaganja;

d. u slučaju jamstava, jamstvena stopa ograničava se na 80 %, a ukupni gubitci koje snosi država članica na 25 % temeljnog portfelja obuhvaćenog jamstvom. Besplatno se mogu pružiti samo jamstva kojima se pokrivaju očekivani gubitci temeljnog portfelja obuhvaćenog jamstvom. Ako je jamstvom obuhvaćeno pokriće neočekivanih gubitaka, financijski posrednik za dio jamstva koji pokriva neočekivane gubitke plaća jamstvenu premiju u skladu s tržišnim uvjetima;

e. ulagačima je dopušteno da budu zastupljeni u upravljačkim tijelima fonda za energetske učinkovitost ili financijskom posredniku, poput nadzornog odbora ili savjetodavne skupštine;

f. fond za energetske učinkovitost ili financijski posrednik osnovan je u skladu s primjenjivim zakonodavstvom, a država članica predviđa postupak dubinske analize kako bi se osigurala tržišno razumna strategija ulaganja za potrebe provedbe mjere potpore za energetske učinkovitost.

(7) Financijskim posrednicima i fondovima za energetske učinkovitost upravlja se na tržišnoj osnovi i njima se osigurava donošenje odluka o financiranju usmjerenih na stjecanje dobiti. Smatra se da je prethodni uvjet ispunjen ako financijski posrednik i, ovisno o slučaju, upravitelj fonda za energetske učinkovitost, ispunjavaju sljedeće uvjete:

a. imaju zakonsku ili ugovornu obvezu djelovati s pažnjom profesionalnog upravitelja u dobroj vjeri i izbjegavajući sukob interesa; primjenjuju se najbolja praksa i regulatorni nadzor;

b. njihova naknada u skladu je s tržišnom praksom. Taj uvjet smatra se ispunjenim ako je upravitelj izabran u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem konkurentnom natječaju, na temelju objektivnih kriterija povezanih s iskustvom, stručnošću i operativnim i financijskim sposobnostima;

c. primaju naknadu koja je povezana s rezultatima ili sudjeluje u rizicima ulaganja su- ulaganjem vlastitih sredstava kako bi se osiguralo da se njihovi interesi trajno poklapaju s interesima javnog ulagača;

d. utvrđuju strategiju, kriterije i predloženi vremenski raspored ulaganja u projekte energetske učinkovitosti, pri čemu uspostavljaju financijsku održivost ex ante i očekivani učinak na energetske učinkovitost;

e. postoji jasna i ostvariva izlazna strategija za fond za energetske učinkovitost ili za javne fondove koji su uloženi u fond za energetske učinkovitost, čime se tržištu omogućuje financiranje projekata energetske učinkovitosti kada je tržište na to spremno.

(8) Potpore za poboljšanja energetske učinkovitosti kojima se osigurava da korisnik poštuje norme Unije koje su već donesene ne mogu se odobriti.

Članak 38.

Potpore za ulaganja u visokoučinkovitu kogeneraciju

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za ulaganja u visokoučinkovitu kogeneraciju MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Potpore za ulaganja dodjeljuju se isključivo za novougrađene ili obnovljene kapacitete.

(3) Nova jedinica za kogeneraciju u cjelini osigurava uštedu primarne energije u odnosu na odvojenu proizvodnju kako je predviđeno Direktivom 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25.10.2012. godine o energetske učinkovitosti, kojom se dopunjuje Direktiva 2009/125/EC i 2010/30/EU i kojom se stavlja izvan snage Direktiva 2004/8/EC i 2006/32/EC (SL L 315, 14.11.2012.). Unapređenje postojećeg postrojenja za kogeneraciju ili pretvaranje postojećeg postrojenja za proizvodnju energije u postrojenje za kogeneraciju osigurava uštedu primarne energije u usporedbi s izvornim stanjem.

(4) Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja za opremu potrebnu kako bi postrojenje funkcioniralo kao postrojenje za visokoučinkovitu kogeneraciju u usporedbi s konvencionalnom strujom ili uređajima za grijanje istog kapaciteta ili dodatni troškovi ulaganja kako bi se unaprijedilo do veće učinkovitosti ako postojeće postrojenje već udovoljava pragu visoke učinkovitosti.

(5) Intenzitet potpore ne premašuje 45% prihvatljivih troškova. Intenzitet potpore može se povećati za 20 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju malim poduzetnicima i za 10 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju srednjim poduzetnicima.

(6) Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.

Članak 39.

Potpore za ulaganja u promicanje energije iz obnovljivih izvora energije

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

(1)HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za ulaganja u promicanje energije iz obnovljivih izvora energije MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2)Potpore za ulaganja u proizvodnju biogoriva dodjeljuju se samo do udjela do kojeg se predmetno ulaganje koristi za proizvodnju održivih biogoriva različitih od biogoriva baziranih na hrani. U svakom slučaju, potpora za pretvaranje postojećih biogoriva baziranih na hrani u prilagođena biljna biogoriva može se odobriti, ukoliko će se proizvodnja biogoriva baziranih na hrani smanjivati u odnosu na potrošnju novog kapaciteta.

(3)Potpore se ne mogu dodijeliti za biogoriva za koja postoji obveza dobavljanja ili miješanja.

(4)Potpore se ne mogu dodijeliti za postrojenja na vodeni pogon koje nisu usklađene s Direktivom 2000/60/EC Europskog parlamenta.

(5)Potpore za ulaganja dodjeljuju se isključivo novim postrojenjima. Ne može se dodijeliti ili isplatiti potpora nakon što je postrojenje započelo s radom i potpora mora biti neovisna o rezultatu.

(6)Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja neophodni za promicanje energije iz obnovljivih izvora energije. Oni trebaju biti određeni na sljedeći način:

a. ako se trošak ulaganja u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije može utvrditi kao zasebno ulaganje u ukupnom trošku ulaganja, kao npr. unaprijed određena dodatna komponenta postojećeg postrojenja, ovi troškovi vezani za obnovljivu energiju predstavljaju prihvatljive troškove;

b. ukoliko se troškovi ulaganja u proizvodnju energije iz obnovljivih izvora mogu utvrditi pozivanjem na sličnu investiciju, ali koja je u većoj mjeri štetna za okoliš, a koja bi se mogla vjerodostojno izvesti bez potpore, razlika između troškova obiju investicija predstavljaju troškove povezane sa zaštitom okoliša i smatraju se prihvatljivim troškovima;

c. za određene male instalacije kod kojih se ne može utvrditi investicija u većoj mjeri štetna za okoliš budući da ne postoje instalacije (postrojenja) određene veličine, ukupni troškovi za postizanje više razine zaštite okoliša smatraju se prihvatljivim troškovima.

Troškovi koji nisu izravno povezani s postizanjem više razine zaštite okoliša neće se smatrati prihvatljivim troškovima.

(7)Intenzitet potpore ne smije prelaziti:

a. 45% prihvatljivih troškova ukoliko su prihvatljivi troškovi izračunati na način naveden u st. 6.a) ili 6.b);

b. 30% prihvatljivih troškova ukoliko su prihvatljivi troškovi izračunati na način naveden u st.6.c).

(8)Intenzitet potpore može se povećati za 20 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju malim poduzetnicima i za 10 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju srednjim poduzetnicima.

(9)Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora.

VII. POTPORE ZA NAKNADU ŠTETE PROUZROČENE ODREĐENIM PRIRODNIM KATASTROFAMA

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

Članak 40.

(1)HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za naknadu štete uzrokovane potresima, snježnim lavinama, odronima tla, poplavama, tornadima, uraganima, erupcijama vulkana i šumskim požarima prirodnog uzroka MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2)Potpore se dodjeljuju uz sljedeće uvjete:

- a. nadležna tijela javne uprave Republike Hrvatske formalno su priznala prirodu događaja kao prirodnu katastrofu; i
- b. postoji izravna uzročna veza između štete uzrokovane prirodnom katastrofom i štete koju je pretrpio poduzetnik.

(3)HAMAG-BICRO će državnu potporu koja se odnosi na određenu prirodnu katastrofu dodijeliti u roku od četiri godine od nastanka događaja.

(4)Prihvatljivi troškovi su šteta nastala kao izravna posljedica prirodne katastrofe, prema procjeni neovisnog stručnjaka kojeg je priznalo nadležno nacionalno tijelo uprave ili osiguravajuće društvo. Navedena šteta može obuhvaćati materijalnu štetu na imovini (npr. zgrade, oprema, strojevi, zalihe) i gubitak prihoda zbog potpune ili djelomične obustave djelatnosti u razdoblju koje ne premašuje šest mjeseci od nastanka katastrofe. Izračun materijalne štete temelji se na troškovima popravka ili ekonomskoj vrijednosti pogođene imovine prije katastrofe (npr. knjigovodstvena vrijednost). Gubitak prihoda izračunava se na temelju financijskih pokazatelja poduzetnika (dobit prije kamata i poreza (EBIT), amortizacije i troškova radne snage, isključivo povezano s poslovnom jedinicom pogođenom prirodnom katastrofom) usporedbom financijskih podataka za razdoblje od 6 mjeseci nakon nastanka nepogode s prosjekom od tri godine izabrane tijekom petogodišnjeg razdoblja koje prethodi nastupu nepogode (isključujući dvije godine u kojima su ostvareni najbolji i najgori financijski rezultati) i izračunati za isto šestomjesečno razdoblje godine. Šteta se izračunava na razini pojedinačnog korisnika.

(5) Potpore i ostala plaćanja primljena radi naknade štete, uključujući plaćanja na temelju polica osiguranja, ne smiju premašiti 100 % prihvatljivih troškova.

VIII. POTPORE ZA LOKALNU INFRASTRUKTURU

Članak 41.

Investicijske potpore za lokalnu infrastrukturu

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva i jamstvo

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje investicijske potpore za izgradnju ili unapređenje lokalne infrastrukture koja se odnosi na infrastrukturu koja na lokalnoj razini doprinosi poboljšanju poslovnog i potrošačkog okruženja i modernizaciji i razvitku industrijske baze MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Ovaj članak se ne odnosi na potpore infrastrukturi koja je pokrivena ostalim dijelovima ovog Programa, osim dijelom koji se odnosi na regionalne potpore. Ovaj članak se ne primjenjuje na infrastrukturu zračnih luka ili infrastrukturu luka.

(3) Infrastruktura mora se učiniti dostupnom zainteresiranim korisnicima na temelju otvorenog, transparentnog i ne-diskriminirajućeg postupka. Cijena koja se naplaćuje za korištenje ili prodaju infrastrukture odgovarat će tržišnim cijenama.

(4) Bilo kakva koncesija ili drugi instrument trećim osobama kojima se povjerava upravljanje infrastrukturom dodijelit će se temeljem otvorenog, transparentnog i ne-diskriminirajućeg postupka, uz pridržavanje pravila javne nabave.

(5) Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja u materijalnu i nematerijalnu imovinu.

(6) Iznos potpore neće premašiti razliku između prihvatljivih troškova i operativne dobiti ulaganja. Operativna dobit odbit će se od prihvatljivih ex-ante troškova, na temelju razumnih projekcija, ili temeljem mehanizma povrata (claw-back mechanism).

(7) Namjenska infrastruktura nije izuzeta ovim člankom.

IX. POTPORE ZA USAVRŠAVANJE

Članak 42.

Instrument dodjele potpore: bespovratna sredstva

(1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore za usavršavanje MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(2) Potpore za usavršavanje spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. Ugovora i izuzimaju se od obveze prijave iz članka 108. stavka 3. Ugovora ako su ispunjeni uvjeti utvrđeni u ovom članku.

(3) Potpore se ne dodjeljuju za usavršavanje koje poduzetnici provode radi osiguravanja sukladnosti s obveznim nacionalnim normama o usavršavanju.

(4) Prihvatljivi troškovi su sljedeći:

(a) troškovi predavača, za sate tijekom kojih su predavači sudjelovali u usavršavanju;

(b) troškovi poslovanja povezani s predavačima i polaznicima koji su izravno povezani s projektom usavršavanja, primjerice putni troškovi, troškovi materijala i potrošne robe izravno povezanih s projektom, amortizacija alata i opreme ako se upotrebljavaju isključivo za projekt usavršavanja;

(c) troškovi savjetodavnih usluga povezanih s projektom usavršavanja;

(d) troškovi osoblja polaznika usavršavanja i opći neizravni troškovi (administrativni troškovi, najam, režijski troškovi) za sate koje polaznici usavršavanja provedu u usavršavanju.

(5) Intenzitet potpore ne premašuje 50 % prihvatljivih troškova. Može se povećati do maksimalnog intenziteta potpore od 70 % prihvatljivih troškova, kako slijedi:

(a) za 10 postotnih bodova ako se usavršavanje provodi za radnike s invaliditetom ili radnike u nepovoljnom položaju;

(b) za 10 postotnih bodova ako se potpora dodjeljuje srednjem poduzeću i za 20 postotnih bodova ako se potpora dodjeljuje malom poduzeću.

(6) Ako se potpore dodjeljuju u sektoru pomorskog prometa, intenzitet potpore može se povećati do 100 % prihvatljivih troškova, pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) polaznici usavršavanja nisu aktivni članovi posade, već pomoćni članovi posade; i

(b) usavršavanje se odvija na brodovima koji su upisani u registre Unije.

X. DRŽAVNA POTPORA SADRŽANA U IZDANIM JAMSTVIMA

Članak 43.

(a) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore sadržane u izdanim jamstvima MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.

(b) Jamstva se mogu izdavati u okviru jamstvenog potencijala HAMAG - BICRO-a. Na godišnjoj razini se osigurava iznos za isplatu jamstava u slučaju aktivacije izdanih jamstava.

(c) Vrste jamstva

(1)U cilju poticanja razvoja malog gospodarstva, HAMAG - BICRO izdaje jamstva koja sadrže državne potpore navedene u ovom Programu za posebna područja financiranja za kredite koje su poduzetnicima odobrili kreditori, u okviru Programa HAMAG-BICRO-a.

(2)U smislu ovog Programa, smatra se da potpora sadržana u jamstvu je dodijeljena u trenutku kad se jamstvo izdaje, a ne u trenutku kad se poziva za plaćanje jamstva ili u trenutku kad se izvršava isplata jamstva.

(3)HAMAG-BICRO može poduzetniku izdati jamstvo koje sadrži državnu potporu iz ovog Programa, pri čemu iznos potpore u takvom jamstvu odgovara razlici između:

a) minimalne razine premije za rizik, koja iznosi:

- 0,4% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „vrlo visoka sposobnost plaćanja“ ili višom ocjenom

- 0,55% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „visoka sposobnost plaćanja“

- 0,8% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „dovoljna sposobnost plaćanja“

- 2% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „sposobnost plaćanja osjetljiva na nepovoljne okolnosti“

- 3,8% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „sposobnost plaćanja vjerojatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima“, a sve sukladno niže navedeno

- 6,3 % za poduzetnike ocijenjene ocjenom „Sposobnost plaćanja vjerojatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima“, a sve sukladno niže navedenom

i

b) stvarno zaračunate godišnje premije koju određuje Uprava HAMAG-BICRO-a posebnom odlukom/internim aktom za pojedinu kategoriju poduzetnika, bez potrebnog prethodnog mišljenja Ministarstva financija, pod uvjetom da ista ne može biti viša od:

- 6,3 % za poduzetnike ocijenjene ocjenom „Sposobnost plaćanja vjerojatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima“,

- 3,8% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „sposobnost plaćanja vjerojatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima“

- 2% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „sposobnost plaćanja osjetljiva na nepovoljne okolnosti“

- 0,8% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „dovoljna sposobnost plaćanja“

- 0,55% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „visoka sposobnost plaćanja“

- 0,4% za poduzetnike ocijenjene ocjenom „vrlo visoka sposobnost plaćanja“ ili višom ocjenom.

Kreditna kvaliteta	Standard&Poor's	Fitch	Moody's	Godišnja premija sigurne luke
Najviša kvaliteta	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Vrlo visoka sposobnost plaćanja	AA+	AA+	Aa1	0,4 %
	AA	AA	Aa2	
	AA-	AA-	Aa3	
Visoka sposobnost plaćanja	A+	A+	A1	0,55 %
	A	A	A2	
	A-	A-	A3	
Dovoljna sposobnost plaćanja	BBB+	BBB+	Baa1	0,8 %
	BBB	BBB	Baa2	
	BBB-	BBB-	Baa3	
Sposobnost plaćanja osjetljiva na nepovoljne okolnosti	BB+	BB+	Ba1	2 %
	BB	BB	Ba2	
	BB-	BB-	Ba3	
Sposobnost plaćanja vjerojatno će biti umanjena u nepovoljnim okolnostima	B+	B+	B1	3,8 %
	B	B	B2	
	B-	B-	B3	6,3 %

(4) Poduzetnici s ocjenama nižim od ocjena navedenih u tablici iz stavka (3) su isključeni od mogućnosti dobivanja jamstava.

(5) Za poduzetnike početnike koji nemaju kreditnu povijest godišnja naknada (premija) ne može biti viša od 3,8%.

(6) Ocjenu poduzetnika određuje kreditor sukladno svom sustavu rangiranja.

(7) Ako jamstvo traje dulje od godine dana, godišnji manjkovi diskontiraju se koristeći važeću referentnu stopu u trenutku izdavanja jamstva.

(8) Ukupan iznos državne potpore za poduzetnika kojem je odobreno jamstvo koje sadrži državnu potporu, za razdoblje dulje od godine dana, računa se primjenom formule:

$$DP_0 = \sum_{n=1}^N \frac{DP_n}{(1+p)^n}$$

koja se dobiva kao:

$$DP_0 = \frac{DP_1}{(1+p)^1} + \frac{DP_2}{(1+p)^2} + \frac{DP_3}{(1+p)^3} + \dots + \frac{DP_N}{(1+p)^N}$$

gdje je :

DP_0 = državna potpora u nultom razdoblju (prilikom izdavanja)

$DP_{1,2,..}$ = godišnji iznosi potpore, tj. iznos potpore po godini

$N(n)$ = broj godina

p = referentna (diskontna) stopa u trenutku izdavanja jamstva

(9) Najviši iznos pojedinačnog jamstva koje sadrži istu vrstu državne potpore, ne smije prelaziti iznos od 2,5 milijuna EUR po svakom pojedinom poduzetniku, po projektu.

XI. DRŽAVNA POTPORA SADRŽANA U ZAJMOVIMA

Članak 44.

Način kreditiranja, vrsta kamatne stope

- (1) HAMAG-BICRO dodjeljuje potpore sadržajne u zajmovima MSP-ima koji ispunjavaju kriterije iz Uvodnih odredbi ovog Programa i odredbi sadržanih u ovom dijelu Programa.
- (2) Kredite, odnosno plasmane, HAMAG-BICRO odobrava izravno uz poticajnu kamatnu stopu - uz efektivnu kamatnu stopu nižu od referentne kamatne stope (u tekstu: poticajna kamatna stopa).
- (3) Pravila HAMAG-BICRO-a o određivanju referentnih i diskontnih stopa određena su sukladno važećim pravilima Europske komisije, odnosno Priopćenju Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa (SL C 14,19.01.2008.) sa svim naknadnim izmjenama i dopunama.
- (4) Sukladno internim aktima HAMAG-BICRO-a, HAMAG-BICRO za svoje plasmane ugovara fiksne kamatne stope.

Članak 45.

Svrha poticajnih kamatnih stopa

Poticajne kamatne stope po HAMAG-BICRO-ovim plasmanima utvrđuju se sa ciljem razvoja hrvatskog gospodarstva, odnosno:

- a. poticanja nedovoljno razvijenih područja, odnosno područja s neuobičajeno niskim životnim standardom ili velikom nezaposlenosti utvrđena posebnim propisima;

- b. poticanja razvoja određenih djelatnosti (poglavito prerađivačke djelatnosti) ili određenih gospodarskih područja;
- c. poticanja razvoja malih i srednjih poduzetnika;
- d. poticanja razvoja poduzetnika koji su dokazali uspješnost i kvalitetu u poslovanju uspješnom prodajom na domaćem i/ili inozemnom tržištu;
- e. poticanje ulaganja u istraživanje i razvoj, poglavito ulaganja u inovacije;
- f. poticanje ulaganja kojima se zaštićuje okoliš, štedi energija te potiču ulaganja u obnovljive izvore energije;
- g. poticanja projekata koji se sufinanciraju iz fondova Europske unije.

Članak 46.

Odobrovanje poticajne kamatne stope

(1)Poticajne kamatne stope utvrđene po HAMAG-BICRO-ovim programima kreditiranja predstavljaju državnu potporu, odnosno državnu potporu čini razlika između referentne kamatne stope izračunate za pojedinog poduzetnika i efektivne kamatne stope u visini manjoj od referentne kamatne stope.

(2)Referentna kamatna stopa za pojedinog korisnika temelji se na uvećanju osnovne stope za maržu koja se utvrđuje ovisno o kreditnom rangi korisnika kredita i ponuđenim instrumentima osiguranja.

(3)Prilikom utvrđivanja visine poticajne kamatne stope po svim programima kreditiranja mogu se kombinirati i zbrajati različite državne potpore dopuštene za određenu ciljnu skupinu i namjenu, a sve u skladu s važećim propisima o državnim potporama, pritom vodeći računa da pojedini poduzetnik nije već za iste prihvatljive troškove primio državnu potporu, kada bi se u takvom slučaju zbrojem već dodijeljenih državnih potpora premašio najviši dopušteni intenzitet potpore utvrđen važećim propisima o državnim potporama (zabrana kumulacije).

(4)Izračun državne potpore obavlja se u skladu s važećim propisima o državnim potporama. Ista se utvrđuje svođenjem na sadašnju vrijednost iznosa razlike između visine referentne kamatne stope za pojedinog poduzetnika i odobrene efektivne kamatne stope, a sukladno važećoj diskontnoj stopi.

(5)Iznimno se mogu odobravati i poticajne kamatne stope koje će u konačnici rezultirati i potporama veće vrijednosti nego je to prethodno navedeno, odnosno u većem postotku od prihvatljivih troškova, u slučajevima utvrđenim propisima o državnim potporama.

XII. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 47.

Postupak dodjele potpore

(1)Potpore se dodjeljuju putem ugovora o sufinanciranju projekta nakon provedenog javnog poziva. Potpora se dodjeljuje u skladu s odredbama ugovora koji obvezuje Korisnika na dostavu izvješća o provedenim aktivnostima i postignutim rezultatima u skladu s dostavljenim planom aktivnosti koji se prilaže zahtjevu i planu prihvatljivih troškova financiranja. Korisnici moraju priložiti dokaze o uplati troškova koje su predmet sufinanciranja (kopije računa i bankovnih podataka).

(2)Program potpore dopušta dodjelu potpora na transparentan način, putem javnog poziva za prijave na temelju jednakih uvjeta za sve poduzetnike, neovisnih kriterija procjene i transparentan sustav praćenja i kontrole. Svaka prijava mora sadržavati detaljno objašnjenje projekta.

(3)Način provedbe postupka dodjele potpora kao i uvjeti za prijavljivanje projekata, kriteriji odobravanja i evaluacije projekata te način povrata dodijeljenih sredstava detaljnije su propisani priručnicima za pojedini program koji se nalaze na službenim web stranicama HAMAG-BICRO-a.

Članak 48.

Čuvanje podataka

(1)Stručne službe HAMAG-BICRO-a čuvaju detaljne zapise o svakoj pojedinačnoj potpori odobrenoj sukladno ovom Programu usklađenom s Uredbom o skupnom izuzeću.

(2)Takvi zapisi sadržavaju sve informacije i prateću dokumentaciju potrebne kako bi se odredilo jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni Programom, Pravilnikom, odnosno Uredbom o skupnom izuzeću, uključujući informacije o statusu svakog poduzetnika čije pravo na potporu ili na bonus ovisi o tome ima li status malog ili srednjeg poduzetnika, informacije o učinku potpore i informacije koje omogućavaju određivanje preciznog iznosa prihvatljivih troškova u svrhu primjene predmetne Uredbe.

(3)Zapisi o pojedinačnim potporama odobrenim sukladno ovom Pravilniku kao programu potpora čuvaju se 10 godina od datuma odobrenja posljednje pojedinačne potpore temeljem istog.

Članak 49.

Stupanje na snagu

(1)Ovaj Program stupa na snagu 1. veljače 2015.g. uz prethodno pribavljeno mišljenje o usklađenosti Ministarstva financija i suglasnosti Upravnog odbora HAMAG-BICRO-a zaključno do 31. prosinca 2023. godine, kao dana prestanka važenja Uredbe o skupnom izuzeću, a valjanje će mu se automatski produljiti do nekog novoutvrđenog dana prestanka Uredbe o skupnom izuzeću utvrđenog eventualnim naknadnim izmjenama i dopunama Uredbe o skupnom izuzeću.

(2) Na kraju razdoblja važenja Uredbe o skupnom izuzeću ovaj Program kao program dodjele potpora koji se izuzima na temelju predmetne Uredbe o skupnom izuzeću ostaje izuzet tijekom prijelaznog razdoblja od šest mjeseci.

(3) Ovaj Program potpora objavljuje se na službenim stranicama HAMAG-BICRO-a www.hamagbicro.hr